Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
POLITICAL THEORY

Day & Date: Monday, 13-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

1) ––– हे अधिमान्यतेचे आधार होय.
अ) संविधान व कायदे ब) लोकशाही
क) अधिसत्ता ड) यापैकी नाही

2) ॲथॉरिटी या शब्दाची उत्पत्ती ॲक्टर या ––– शब्दातून झाली आहे.
अ) रोमन ब) इंग्लिश
क) ग्रीक ड) फ्रेंच

3) ––– यांनी अधिसत्तेचे तीन प्रकार पाडलेले आहेत.
अ) कार्ल मार्क्स ब) मॅक्स वेबर
क) प्लेटो ड) यापैकी नाही

4) सेबाईन यांनी ––– दृष्टीकोनातून राजकीय सिध्दांताचे स्पष्टीकरण केले आहे.
अ) ऐतिहासिक ब) आर्थिक
क) तुलनात्मक ड) सामाजिक

5) आदर्शवादी सिध्दांताचे प्रतिपादन कोणी केले?
अ) मॉर्गेन्थॉ ब) वुड्रोविल्सन
क) शुमन ड) माओ

6) राज्यशास्त्र, राजकीय तत्वज्ञान आणि राजकीय विचार प्रणाली यांच्या पेक्षा राजकीय सिध्दातांचे स्वरुप ––– आहे.
अ) भिन्न ब) समान
क) समांतर ड) सारखे

7) राजकीय प्रश्नांचा शिस्तबध्द शोध म्हणजे राजकीय ––– होय.
अ) विचारसरणी ब) सिध्दांत
क) संस्कृती ड) डावपेच

8) ग्रीक भाषेतील Thea (थिआ) या शब्दाचा अर्थ ––– असा होतो.
अ) सृष्टी ब) निसर्ग
क) दृष्टी ड) सिध्दा

9) आधुनिक राजकीय व्यवस्थेमध्ये अधिसत्तेचे आधिमान्यीकरण ––– द्वारे केले जाते.

अ) राज्याभिषेकाद्वारे ब) निवडणुका जिंकून
क) युध्दातील विजयाने ड) यापैकी नाही

10) राज्य हे शोषण करण्याचे साधन आहे असे कोणी म्हटले आहे.

अ) प्लेटो ब) हॉब्ज
क) मार्क्स ड) लॉक

11) ––– अधिसत्ता ही वैयक्तिक व्यक्तिमत्वावर अवलंबून असते.

अ) दिव्यवलयी ब) पारंपारिक
क) सांस्कृतिक ड) यापैकी नाही

12) 'Theory' या शब्दाची उत्पत्ती ––– भाषेतील Thea शब्दापासून झाली.

अ) रोमन ब) ग्रीक
क) इंग्लिश ड) फ्रेंच

13) ––– च्या मतानुसार राजकीय सिध्दांत हे मृत झाले आहेत.

अ) हेरॉल्ड लास्वेल ब) डेव्हीड ईस्टन
क) पी. व्यासलेट ड) रुसीमन

14) मार्क्स वादयांच्या मते –––

अ) राज्य ही कल्याणकारी संस्था आहे.
ब) राज्य ही वर्गरचना आहे.
क) राज्य ही सकारात्मक गोष्ट आहे.
ड) यापैकी नाही

15) ––– यांनी राजकीय उदारमतवादास पहिल्यांदा चालना दिली.

अ) लॉक ब) हॉब्ज
क) बेन्थॅम ड) मिल

16) 'पॉलिटिकल पॉवर' या ग्रंथाचे लेखक ––– हे आहेत.

अ) चार्लस् मेरियम ब) लासवेल
क) रॉबर्ट डाल ड) जॉन कॅटलिन

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**

अ) नवमार्क्सवादाच्या उदयाची कारणे
ब) राजकीय सिध्दांताचे पुनरुजीवन
क) 'राजकीय बंधन' या संकल्पनेचा अर्थ सांगा.
ड) अधिसत्तेचे प्रकार स्पष्ट करा.
इ) अधिमान्यतेचे प्रत्यक्ष मार्ग स्पष्ट करा.
ई) उदारमतवादी लोकशाही

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) **16**

अ) अधिसत्तेची वैशिष्टये स्पष्ट करा.
ब) राजकीय सिध्दातांच्या ऱ्हासाची कारणे
क) मार्क्सचा राज्याचा सिध्दांत
ड) राज्याच्या उदारमतवादी सिध्दातांवर निबंध लिहा.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **16**

अधिमान्यता व अधिसत्ता यामधील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

नवमार्क्सवादावर चर्चा करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न. **16**

राजकीय सिध्दांत म्हणजे काय? राजकीय सिध्दांताचे स्वरुप स्पष्ट करा.

SLR-CK-1

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
POLITICAL THEORY

Day & Date: Monday, 13-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. 16

1) ______ is bases of legitimacy.
a) Constitution and Laws b) Democracy
c) Authority d) None of these

2) The word authority made by actor is ______ word.
a) Roman b) English
c) Greek d) French

3) ______ has distinguished between three kinds of authority.
a) Karl Marx b) Max Weber
c) Plato d) None of these

4) ______ approach Sebain explained a political theory.
a) Historical b) Economic
c) Comparative d) Social

5) Who asserted Idealistic Theory?
a) Morgenthau b) Woodrow Wilson
c) Schuman d) Mao

6) The nature of political science, political philosophy and political thought.
a) Different b) Equal
c) Parallel d) Same

7) Disciplined search of political questions is political ______.
a) Ideology b) Theory
c) Culture d) Strategy

8) The meaning of the Greek word Thea is ______.
a) Environment b) Nature
c) Vision d) Prove

9) In the modern political system, authority is legitimized though ______.
a) Consecration b) Election
c) Conquest d) None of these

10) State is the means of Exploitation who said it?
a) Plato b) Hobbes
c) Marx d) Locke

11) ______ Authority is based on the power of an individual's personality.
a) Charismatic b) Traditional
c) Cultural d) None of these

12) The word 'Theory is derived from the ______ language word Thea.
   a) Roman   b) Greek
   c) English   d) French

13) According to ______ political theory is dead.
   a) Harold Lasswell   b) David Easton
   c) P. Laslett   d) Runciman

14) According to marixst _______.
   a) State is a welfare institution   b) State is a class structure
   c) State is a positive good   d) None of these

15) The first exponent of political Liberalism is ______.
   a) Locke   b) Hobbes
   c) Bentham   d) Mill

16) The book 'Political Power' is written by ______.
   a) Charle Merium   b) Laswell
   c) Robert Dalh   d) John Catlin

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**

a) Reasons of Neo-Marxism.
b) Revival of Political Theory.
c) Give the meaning of 'Political Obligation'.
d) Explain the kinds off Authority.
e) Explain the direct way of Legitimacy.
f) Liberal Democratic.

Q.3 Write short notes. (Any Two) **16**

a) Explain the features of authority.
b) Cause of the Decline of Political Theory.
c) State's theory of Marxism.
d) Write essay on Liberal theory of state.

Q.4 Broad answers question. (Any One) **16**

What is the difference between authority & Legitimacy?

OR

Discuss Neo-Marxism.

Q.5 Broad answers question. **16**

What is Political Theory? Explain Nature of Political Theory.

SLR-CK-2

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Major Ideas in Public Administration

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा **16**

1) लोकप्रशासनाची व्याख्या ——— अशी केली जाते.
अ) उद्योग व्यवस्थापन ब) सार्वजनिक प्रशासन
क) मालमत्तेचे व्यवस्थापन ड) प्रशासकीय क्षमता

2) लोक प्रशासनात ''सार्वजतिक'' हा शब्द ——— या अर्थाने वापरण्यात येतो.
अ) नागरिक ब) सरकारी प्रशासन
क) न्यायिक कार्ये ड) कायदेविषयक कामे

3) सार्वजनिक प्रशासन हे प्रशासनापेक्षा ——— या बाबातीत वेगळे आहे.
अ) उत्पादकता ब) न्यायिक जोखीम घेणे
क) आर्थिक परतावा ड) विधिमंडळाची मान्यता

4) नवलोक प्रशासनाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान खरे नाही?
अ) नवलोक प्रशासन बाजारपेठ केंद्रीत आहे
ब) नवलोक प्रशासन हे जनहिताचे समर्थन करते
क) नवलोक प्रशासन हे व्यवस्थापकीय स्वायत्ततेचा पुरस्कार करते
ड) नवलोक प्रशासन हे कार्यप्रदर्शन मूल्यांकनावर लक्ष केंद्रित करते

5) संघटनेत 'प्रक्रिया' यामध्ये ——— घटक आवश्यक आहेत?
अ) कामाची विभागणी ब) सामुहिक नोकरी आणि खाते विभाग
क) अधिकार संबंध स्थापित करणे ड) वरीलपैकी सर्व

6) पद्सोपान म्हणजे ——— होय.
अ) संघटनेच्या विविध स्तरांवरील अधिकारी
ब) वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचे कनिष्ट कर्मचाऱ्यावरील नियंत्रण
क) झुलता पूल
ड) वरीलपैकी सर्व

7) मानवी संबंध सिद्धांतामध्ये ——— यावर लक्ष केंद्रित केलेले आहे.
अ) भौतिक घटक
ब) जैविक घटक
क) सामाजिक आणि मानसिक घटक
ड) आर्थिक घटक

8) लोकप्रशासनाच्या समग्र दृष्टिकोनाचे समर्थन ——— या विचारवंताने केलेले आहे.
अ) एल डी व्हाइट ब) डिमॉक
क) ग्लेडन ड) वरील सर्व

9) स्वतंत्र नियामक आयोग ——— कार्ये करतात.

अ) नियामक कार्ये　　ब) प्रशासकीय कार्ये
क) अर्ध—न्यायिक कार्ये　　ड) वरीलपैकी सर्व

10) संघटनेची नियंत्रण कक्षा ——— या घटकावर अवलंबून असते.

अ) कार्याचे स्वरूप, व्यवस्थापकाचे व्यक्तिमत्व, कालावधी, संघटनेचा प्रादेशिक विस्तार
ब) केवळ व्यवस्थापकाचे व्यक्तिमत्व आणि कार्याचे स्वरूप
क) फक्त कालावधी आणि संघटनेचा प्रादेशिक विस्तार
ड) वरीलपैकी काहीही नाही

11) प्रशासकीय उत्तरदायित्व ——— साधनांद्वारे अंमलात आणले जाते.

अ) कायदेमंडळाचे निरीक्षण व नियंत्रण
ब) न्यायालयीन पुनर्विलोकन
क) मंत्रालयीन उत्तरदायित्व
ड) वरीलपैकी सर्व

12) सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योग, त्याचे व्यवस्थापन आणि नियंत्रण ——— च्या माध्यमातून केले जाते.

अ) व्यक्ती　　ब) शासन
क) संचालक मंडळ　　ड) यापैकी नाही

13) खाजगी उद्योग त्यांचे भांडवल ——— मध्ये गुंतवतात.

अ) सामाजिक लाभाची क्षेत्रे　　ब) जास्तीत जास्त परतावा योग्य क्षेत्र
क) कोणतेही क्षेत्र　　ड) किमान परतावा योग्य असे क्षेत्र

14) ——— हे शासकीय संघटनेचे सर्वात व्यापक रूप आहे.

अ) सार्वजनिक लोकनिगम　　ब) स्वतंत्र नियामक आयोग
क) खाते　　ड) पब्लिक लिमिटेड कंपनी

15) सार्वजनिक उपक्रमांना ——— द्वारे वित्तपुरवठा केला जातो.

अ) सरकार　　ब) खाजगी उद्योगपती
क) राजकीय नेते　　ड) खाजगी कंपनी

16) सरकारी कंपनीमध्ये शासनाचे कमीतकमी ——— % भांडवल असते.

अ) 51%　　ब) 71%
क) 95%　　ड) 49%

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**

अ) लोकप्रशासनाचा अर्थ थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) अज्ञेक्यता म्हणजे काय?
क) सार्वजनिक प्रशासनाचा पर्यावरणीय दृष्टीकोन थोडक्यात स्पष्ट करा.
ड) संघटनेची व्याख्या सांगा?
इ) लोकप्रशासनाचा पारंपारिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
ई) विकेंद्रीकरण म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

अ) संघटनेचा स्टाफ घटक स्पष्ट करा?
ब) संघटनेचा लाईन घटक स्पष्ट करा?
क) लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यातील फरक स्पष्ट करा.
ड) स्वतंत्र नियामक आयोगांवर एक टीप लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा **16**

अ) सार्वजनिक लोकनिगमावरील लोकप्रशासनाचे नियंत्रण स्पष्ट करा.

किंवा

ब) संघटनेचे चार घटक स्पष्ट करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तरपणे उत्तर लिहा **16**

लोक प्रशासनाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

SLR-CK-2

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Major Ideas in Public Administration

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option and rewrite the following sentences. **16**

1) Public Administration may be defined as _____.
a) Management of industry b) Administration of Public
c) Management of Property d) Administrative Capacity

2) The term “public” in public administration stands for _____.
a) The citizens
b) The governmental administration
c) Judicial functions
d) Legislative functions

3) Public administration is different from private administration in _____.
a) Productivity b) Judicious risk-taking
c) Financial returns d) Legislative approval

4) Which one of the following statements is not correct in respect of New Public administration?
a) It has market orientation
b) It upholds public interest
c) It advocates managerial autonomy
d) It focuses on performance

5) Which of the following are required in organisation as a process?
a) division of work
b) grouping jobs and departments
c) establishing authority relationship
d) all the three

6) Hierarchy means _____.
a) Officials at different levels of organization
b) Control of the higher over the lower
c) Gang plank
d) All of these

7) The human relations theory focused on the _____.
a) Physiological factors
b) biological factors
c) Social and psychological factors
d) Economic factors

8) The integral view of public administration is supported by _____.
a) L D. White b) Dimock
c) Gladden d) all the above

9) The Independent Regulatory Commissions perform _____.
a) regulatory functions
b) administrative functions
c) quasi-judicial functions
d) all the above

10) It is recognized that the span of control varies with _____.
a) Function, personality, time, space
b) only Personality and function
c) only Time and space
d) None of the above

11) Administrative accountability is enforced through such means as _____.
a) Legislative surveillance
b) Judicial review
c) Ministerial responsibility
d) All the three above

12) Public sector enterprise is owned, managed and controlled by the _____.
a) Individuals
b) Government
c) Board of directors
d) None of these

13) Private enterprises invest their funds in _____.
a) areas of social benefit
b) areas where return is maximum
c) any area
d) areas where return is minimum

14) Which is the most widely prevalent form of governmental organization.
a) Public corporation
b) Independent regulatory commission
c) Department
d) Independent regulatory

15) Public enterprises are financed by _____.
a) Government
b) Private businessman
c) Political leaders
d) Private Company

16) At least _____ of the capital of Government company is held by the Government.
a) 51%
b) 71%
c) 95%
d) 49%

Q.2 Write short answer. (Any four out of six). **16**
a) Give the meaning of Public Administration.
b) Explain the principal of Unity of Command.
c) Explain in short ecological Approach of public administration.
d) Explain the defination of organization.
e) Explain the classical approach of public administration.
f) What is mean by decentralization?

Q.3 Answer the following question (Any 2 out of 4). **16**
a) Explain the staff unit of organization
b) Explain the line unit of organization
c) Explain the difference between Public and Private Administration.
d) Write a note on Independent Regulatory Commissions.

Q.4 Answer the following question in detail (Any 1 out of 2). **16**

a) Explain the control over Public Corporation.

b) Explain the four Bases of Department.

Q.5 Answer the following question in detail. **16**

Explain the Nature, Scope and of Public Administration.

SLR-CK-3

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Constitution of India

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) परराष्ट्र धोरण व संरक्षण खाते हे कोणत्या सूचीत येतात?
अ) समवर्तीसूची ब) राज्यसूची
क) संघसूची ड) यापैकी नाही

2) सध्या राज्यसूचीत किती विषयाची यादी आहे?
अ) 99 ब) 52
क) 61 ड) यापैकी नाही

3) भारतीय राज्यघटनेत घटनादुरूस्ती किती प्रकारे करता येते?
अ) एक ब) दोन
क) तीन ड) चार

4) घटनादुरूस्तीसंबंधी कोणते कलम आहे?
अ) 365 ब) 368
क) 369 ड) 370

5) कोणत्या घटनादुरूस्तीने पक्षांतर करणाऱ्या सदस्याला अपात्र ठरविले जाते?
अ) 61 ब) 42
क) 44 ड) 52

6) ——— घटनादुरूस्तीने सरनाम्यात समाजवादी आणि धर्मनिरपेक्ष यांचा समावेश करण्यात आला?
अ) 61 ब) 42
क) 44 ड) 52

7) कोणत्या देशाकडून भारताने एकेरी नागरिकत्वाचा स्वीकार घेतला आहे?
अ) श्रीलंका ब) जपान
क) अमेरिका ड) ब्रिटन

8) कोणत्या देशाची भारताने राज्यपालाची केंद्राचा प्रतिनिधी म्हणून नेमणूक करण्याची पध्दती स्वीकाली आहे?
अ) ब्रिटन ब) अमेरिका
क) कॅनडा ड) जपान

9) मुलभूत हक्कातील समतेच्या अधिकाराची तरतूद कोणत्या कलमात केली?
अ) कलम 19–22 ब) कलम 23–24
क) कलम 25–28 ड) कलम 14–18

10) घटनात्मक उपायांचा हक्क हा भारतीय राज्यघटनेचा आत्मा आहे असे कोण म्हणाले?
अ) लॉर्ड ब्राईस
ब) पंडित नेहरू
क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
ड) महात्मा गांधी

11) भारतीय राज्यघटनेत मुलभूत कर्तव्याची तरतूद कोणत्या समितीच्या शिफारशीने घेण्यात आली?
अ) तारकुंडे समिती
ब) अशोक मेहता समिती
क) सरदार स्वर्णसिंह समिती
ड) यापैकी नाही

12) 42 वी घटनादुरूस्ती कधी झाली?
अ) 1975
ब) 1976
क) 1977
ड) 1978

13) मुलभूत हक्कावर गदा आल्यास ––– जावून परत प्राप्त करता येतात?
अ) न्यायालयात
ब) संसदेत
क) लोकसभेत
ड) यापैकी नाही

14) भारतीय राज्यघटनेतील मार्गदर्शक तत्वाची तरतूद कोणत्या कलमात केली जाते?
अ) कलम 12 ते 35
ब) कलम 23 ते 24
क) कलम 368
ड) कलम 36 ते 51

15) घटना समितीत देशी संस्थानांचे किती प्रतिनिधी होते?
अ) 92
ब) 93
क) 94
ड) 95

16) भारतात लिखित राज्यघटना, घटनेचा सरनामा, मुलभूत अधिकार इत्यादींवर कोणत्या देशाच्या राज्यघटनेचा प्रभाव आहे?
अ) अमेरिका
ब) ब्रिटन
क) फ्रान्स
ड) जपान

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. **16**

1) मुलभूत कर्तव्य लिहा.
2) राष्ट्रपतीची पात्रता लिहा.
3) घटनादुरूस्तीची पध्दत स्पष्ट करा.
4) राज्यसभेची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
5) न्यायालयाचे स्वातंत्र्य
6) मंत्रिमंडळाचे स्वरूप

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **16**

1) लोकसभेची रचना, अधिकार व कार्ये लिहा.
2) न्यायालयीन पुरर्विलोकन
3) 42 वी घटनादुरूस्तीसंबंधी माहिती लिहा.
4) राष्ट्रपतीचे अधिकार स्पष्ट करा.

प्र.4 दिर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) **16**

1) भारतीय राज्यघटनेच्या सरनाम्याचे सविस्तर वर्णन करा.

किंवा

2) भारतीय राज्यघटनेतील मुलभूत अधिकार सविस्तर लिहा.

प्र.5 सर्वोच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार आणि कार्ये लिहा. **16**

SLR-CK-3

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Constitution of India

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions. **16**

1) Which list is included in the Foreign Policy and Defense Department?
a) Concurrent list b) State list
c) Union list d) None of these

2) How many subjects are currently listed in the state list?
a) 99 b) 52
c) 61 d) None of these

3) How can the Constitution of India be amended?
a) One b) Two
c) Three d) Four

4) What is the clause regarding amendment of incident?
a) 365 b) 368
c) 369 d) 370

5) By which amendment is a anti-defection member disqualified?
a) 61 b) 42
c) 44 d) 52

6) _____ Socialists and secularists were included in the title by the amendment?
a) 61 b) 42
c) 44 d) 52

7) From which country has India accepted single citizenship?
a) Sri Lanka b) Japan
c) US d) UK

8) Which country has India adopted the system of appointing a Governor as a representative of the Center?
a) Britain b) America
c) Canada d) Japan

9) Which Article provides for the right to equality in fundamental rights?
a) Article 19-22 b) Article 23-24
c) Article 25-28 d) Article 14-18

10) Who said that the right to constitutional remedy is the soul of the Indian Constitution?
a) Lord Bryce b) Pandit Nehru
c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) Mahatma Gandhi

11) The provision of basic duties in the Indian Constitution was made on the recommendation of which committee?
   a) Tarkunde Committee b) Ashok Mehta Committee
   c) Sardar Swarnasingh Samiti d) None of these

12) When was the 42nd Amendment made?
   a) 1975 b) 1976
   c) 1977 d) 1978

13) If the hammer falls on the basic right _____ they go and get it back?
   a) In court b) In parliament
   c) In the Lok Sabha d) None of these

14) In which article the guiding principle of Indian Constitution is provided?
   a) Article 12 to 35 b) Article 23 to 24
   c) Article 368 d) Article 36 to 51

15) How many representatives of indigenous institutions were in the incident committee?
   a) 92 b) 93
   c) 94 d) 95

16) Which country's constitution has an impact on the written constitution of India, the title of the constitution, fundamental rights, etc.?
   a) US b) Britain
   c) France d) Japan

Q.2 Write short answer (any Four) **16**

a) Write down the basic duties?
b) Write the eligibility of the President?
c) Explain the Constitution Amendments?
d) Explain the usefulness of Rajya Sabha?
e) Independence of the Court
f) The nature of the cabinet

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**

a) Write the composition, powers and functions of Lok Sabha.
b) Judicial Review
c) Write information about 42nd Amendment
d) Explain the powers of the President.

Q.4 Answer the following question in detail (Any One) **16**

Describe in detail the Preamble of the Indian Constitution?

OR

Write down the Fundamental Rights in the Indian Constitution in detail?

Q.5 Write the Composition, Powers and Functions of the Supreme Court? **16**

SLR-CK-4

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
Political Sociology

Day & Date: Thursday, 16-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) खालीलपैकी कोणते राजकीय सहभागाचे माध्यम नाही.
अ) निवडणूका ब) राजकीय उदासीनता
क) मतदान ड) राजकीय पक्ष

2) 'राजकीय समाजीकारण' हे पुस्तक खालीलपैकी कोणत्या अभ्यासकांनी लिहिले आहे?
अ) कार्ल मार्क्स ब) हेगेल
क) डेव्हिड ईस्टन ड) हर्बट हायमन

3) खालीलपैकी कोणते पुस्तक ऑर्थर बेंटले यांनी लिहिले आहे?
अ) दी प्रोसेस ऑफ गर्व्हमेंट ब) दी लॉज
क) हयूमन नेचर इन पॉलिटिक्स ड) राजकीय व्यवस्था

4) खालीलपैकी कोणते पुस्तक डेव्हिड ईस्टन यांनी लिहिले आहे?
अ) प्रतिनिधिक शासन ब) दी लॉज
क) दि प्रिन्स ड) राजकीय व्यवस्था

5) खालीलपैकी कोणते पुस्तक ग्रॅहॅम वालास यांनी लिहिले आहे?
अ) दी प्रोसेस ऑफ गर्व्हमेंट ब) दी लॉज
क) हयूमन नेचर इन पॉलिटिक्स ड) राजकीय व्यवस्था

6) कुटुंब हे ——— प्राथमिक माध्यम आहे.
अ) राजकीय परात्मभाव ब) राजकीय सामाजीकरण
क) राजकीय पक्ष ड) यापैकी नाही

7) राजकीय संस्कृती ही संकल्पना प्रथमतः कोणी वापरली?
अ) ग्रॅबीअल आल्मंड ब) सिडने व्हर्बा
क) डेव्हिड ईस्टन ड) लुसियन पाय

8) संकुचित, आज्ञांकित आणि सहभागी हे ——— चे प्रकार आहेत?
अ) अधिसत्ता ब) राजकीय संस्कृती
क) राजकीय व्यवस्था ड) यापैकी नाही

9) ——— होत असलेला राजकीय सहभागाचा प्रकार हा बऱ्याच प्रमाणात उत्सफूर्त असतो.
अ) लोकशाहीत ब) साम्यवादी
क) राजेशाही ड) महाजनशाही

10) शासकीय निर्णयात मानसिकदृष्टया गुंतलेले असणे म्हणजे राजकीय सहभागच होय, अशी व्याख्या कोणी केली?
अ) राबर्ट डॉल ब) आल्मंड
क) ईस्टन ड) मॅक्स वेबर

11) राजकीय संस्कृतीचे तीन प्रकार कोणी सांगितले?
अ) आल्मंड आणि व्हर्बा ब) प्लेटो
क) पीटरसन ड) ॲरिस्टॉटल

12) राजकीय सहभाग व लोकमत यावर जेम्स ब्राईसन कोणते पुस्तक लिहले?
अ) अमेरिकन कॉमनवेल्थ ब) ग्रामर ऑफ पॉलिटिक्स
क) ऑन लिबर्टी ड) लेवियाथन

13) ——— हा राजकीय सहभागाचा भाग आहे.
अ) श्रध्दा ब) मतदान
क) दंगल ड) स्थलांतर

14) आल्मंडच्या प्रतिपादनानूसार नियम निर्मिती हे व्यवस्थेचे ————.
अ) क्षमतेचे कार्य आहे ब) प्रदान कार्य आहे
क) निर्वाह कार्य आहे ड) रूपांतर कार्य आहे

15) राजकीय समाजशास्त्रात मॅक्स वेबरने कोणती भर घातली?
अ) व्यवस्था सिध्दांत ब) सार्वभौमत्वाचा सिध्दांत
क) नोकरशाहीचा सिध्दांत ड) राजकीय संस्कृती

16) सामाजिक वर्ग आणि सामाजिक दर्जा या संकल्पना ——— ने मांडल्या.
अ) बर्नहॅम ब) श्रीनिवास
क) कोठारी ड) वेबर

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) राजकीय संस्कृतीचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
2) राजकीय समाजशास्त्राचे महत्तव लिहा.
3) मॅर्क्स वेबर 'दर्जा आणि अधिकार' स्पष्ट करा.
4) राजकीय समाजशास्त्राचा व्यवस्थापक दृष्टिकोनाचे महत्व स्पष्ट करा.
5) सहभागप्रधान राजकीय संस्कृती म्हणजे काय?
6) राजकीय संस्कृतीच्या अभ्यासाचे महत्व सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) नवीन सामाजिक चळवळी स्पष्ट करा.
2) लोकशाही व्यवस्थेतील राजकीय सहभाग स्पष्ट करा.
3) राजकीय सहभागावर प्रभाव पाडणारे दोन घटक लिहा.
4) राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) **16**

1) राजकीय समाजशास्त्राच्या अभ्यासाचा व्यवस्थापक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
2) 'राजकीय सामाजिकरण' यावर निबंध लिहा.

प्र.5 राजकीय सहभागाच्या विविध साधनांची चर्चा करा . **16**

SLR-CK-4

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
Political Sociology

Day & Date: Thursday, 16-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the correct alternative **16**

1) Which of the following is not the medium of political participation?
a) Election b) Political Apathy
c) Voting d) Political Party

2) Who authored 'Political Socialization'?
a) Karl Marx b) Hegel
c) David Easton d) Herbart Hyman

3) Which one of the following books is written by Arthur Bentley?
a) The process of government b) The laws
c) Human nature in politics d) The political system

4) Which one of the following books is written by David Easton?
a) Representative of government b) The laws
c) The Prince d) The political system

5) Which one of the following books is written by Graham Wallas?
a) The process of government b) The laws
c) Human nature in politics d) The political system

6) Family is the primary agency of _____.
a) Political apathy b) Political socialization
c) Political Party d) None of the above

7) _____ introduced the concept of political culture.
a) Gabriel Almond b) Sidane Verba
c) David Easton d) Lucian Pye

8) Parochial, subject and participant are the types of _____.
a) Authority b) Political Culture
c) Political system d) None of the above

9) In _____ the type of political participation is mostly spontaneous.
a) Democracy b) Communism
c) Monarchy d) Aristocracy

10) Who defined political participation as the mental involvement of people in government Decisions?
a) Robert Dahal b) Almond
c) Easton d) Max Weber

11) Who described three types of Political Culture?
a) Almond and Verba b) Plato
c) Peterson d) Aristotle

12) Name the book of Jerms Briyce written on Political Participation and public opinion.
a) American Commonwealth
b) Grammar Politics
c) On Liberty
d) Leviathan

13) _____ is the part of political participation.
a) Worship
b) Polling
c) Riot
d) Migration

14) According to Almond rule making is a:-
a) Capability function of the system
b) Output function of the system
c) Maintenance and adaptation function of system
d) Conversion function of the system

15) What is major contribution of Max Weber in Political Sociology?
a) System Theory
b) The Theory of Sovereignty
c) Bureaucratic Theory
d) Political Culture

16) The concept of social class and social status in putforth by _____.
a) Burnham
b) Srinivas
c) Kothari
d) Weber

Q.2 Write short answer (any Four) **16**

a) Explain the types of political culture in short.
b) Write down importance of Political Sociology.
c) Explain Max-Weber – 'status and authority'.
d) Explain in short the importance of system approach to the study of Political Sociology.
e) What is Participant political culture?
f) State the importance to the study of Political Culture.

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**

a) Explain New Social movement.
b) Explain political participation in democratic system.
c) Write two factors that influence Political participation.
d) Explain nature and scope of Political Sociology

Q.4 Answer the following question in detail (Any One) **16**

a) Explain the system approach of the study of Political Socialization.
b) Write an essay on Political Socialization.

Q.5 Answer the following question in detail (Any One) **16**

Discuss the various means of Political Participation.

SLR-CK-5

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
Modern Indian Political Thought

Day & Date: Thursday, 16-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

1) ब्राम्हो समाजाची स्थापना ––– यांनी केली.
अ) ताराचंद चक्रवर्ती ब) चंद्रशेखर दत्त
क) राजा राममोहन रॉय ड) महात्मा फुले

2) गीता रहस्य हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
अ) महात्मा गांधी ब) लोकमान्य टिळक
क) रविंद्रनाथ टागोर ड) अरविंद घोष

3) राम राज्याची कल्पना ––– यांनी मांडली.
अ) विनोबा भावे ब) महात्मा गांधी
क) दयानंद सरस्वती ड) स्वामी विवेकानंद

4) इतिहास चक्र या ग्रंथाचे लेखन ––– यांनी केले.
अ) राममनोहर लोहीया ब) एम. एन. रॉय
क) पंडीत नेहरु ड) सेतुमाधव पगडी

5) स्वामी विवेकानंद यांचे गुरु ––– हे होते.
अ) स्वामी दयानंद ब) महर्षी अरविंद
क) स्वामी परमहंस ड) यापैकी नाही

6) विनोबा भावे यांनी ––– सुरु केली.
अ) पर्यावरण चळवळ ब) अन्नदान चळवळ
क) शिक्षण चळवळ ड) भूदान चळवळ

7) ''आपण प्रथमतः भारतीय व नंतरही भारतीयच आहोत''. अशी भावना ––– यांनी व्यक्त केली.
अ) वि. दा. सावरकर ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
क) लोकमान्य टिळक ड) महात्मा गांधी

8) स्वतंत्र मजुर पक्षाची स्थापना ––– यांनी केली.
अ) लोकमान्य टिळक ब) महात्मा गांधी
क) एम. एन. रॉय ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर

9) ‘पंचहौद’ प्रकारण हे ––– यांच्याशी संबंधीत आहे.
अ) राजाराम मोहन रॉय ब) महात्मा फुले
क) वि. दा. सावरकर ड) न्यायमुर्ती रानडे

10) सर्वोदय चळवळीशी खालीलपैकी कोण संबंधीत आहे?
अ) विनोबा भावे ब) जयप्रकाश नारायण
क) महर्षी अरविंद ड) वि. दा. सावरकर

11) अभिनव भारत ही संघटना ––– यांनी स्थापना केली.
अ) राम मनोहर लोहीया ब) वि. दा. सावरकर
क) महात्मा गांधी ड) एम. एन. राय

12) ‘थॉटस ऑन पाकीस्तान’ हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
अ) वि. दा. सावरकर ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
क) लोकमान्य टिळक ड) महात्मा गांधी

13) मार्क्स, गांधी आणि समाजवाद हे पुस्तक ––– यांनी लिहिले.
अ) कार्ल मार्क्स ब) लेनिन
क) डॉ. लोहीया ड) माओ

14) ‘हिंद स्वराज्य’ हे पुस्तक ––– यांनी लिहीले.
अ) लोकमान्य टिळक ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
क) महात्मा गांधी ड) विनोबा भावे

15) माझे सत्याचे प्रयोग हे आत्मचरित्र ––– यांनी लिहिले.
अ) राजाराम मोहन रॉय ब) स्वामी विवेकानंद
क) महात्मा फुले ड) महात्मा गांधी

16) अरविंद घोष यांच्या मते, भारताच्या आधुनिक इतिहासाचे प्रवर्तक ––– हे आहेत.
अ) गोपाळ कृष्ण गोखले ब) न्यायमुर्ती रानडे
क) बी. जी. टिळक ड) यापैकी सर्वच

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**
अ) भूदान चळवळ
ब) अभिनव भारत संघटना
क) सत्यशोधक समाज
ड) पंचहौद मिशन
इ) मौलाना आझाद यांची सहयोग राष्ट्रवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ई) म. गो. रानडे यांचे राजकीय विचार लिहा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **16**
अ) विनोबा भावे यांचे ‘लोकनीती’ विषयक विचार स्पष्ट करा.
ब) द्विराष्ट्रवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
क) स्वामी विवेकानंद यांचे आर्थिक विचार लिहा.
ड) भारतीय राजकीय विचाराचा उदय व विकास

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **16**

महात्मा गांधी यांचे राज्यविषयक विचार लिहा.

किंवा

लोकमान्य टिळकांचे सांस्कृतिक राष्ट्रवादाविषयीचे विचार लिहा.

प्र.5 डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे भारतातील जाती व्यवस्थेसंबंधीचे विचार स्पष्ट करा. **16**

SLR-CK-5

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
Modern Indian Political Thought

Day & Date: Thursday, 16-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **16**

1) The Brahmo Samaj was founded by ______.
a) Tarachand Chakravarti b) Chandrashekhar Dutt
c) Rajaram Mohan Roy d) Mahatma Phule

2) ‘Gitarahasya’ was written by ______.
a) Mahatma Gandhi b) Lokmanya Tilak
c) Ravindranath Togore d) Arvind Ghosh

3) The idea of ‘Ramrajya’ was rooted by ______.
a) Vinoba Bhave b) Mahatma Gandhi
c) Dayanand Saraswati d) Swami Vivekanand

4) Ithaschakra was written by ______.
a) Ram Manohar Lohia b) M.N. Roy
c) Pandit Nehru d) Setumadhav Pagadi

5) Swami Vivekananda’s Guru was ______.
a) Swami Dayanand b) Maharshi Arvind
c) Swami Paramhans d) None of these

6) Vinoba Bhave started the ______.
a) Environment Movement b) Food Donation
c) Education movement d) Bhudan movement

7) ______ expressed the feeling that “We are Indian first and the Indians”.
a) Dr. B.R. Ambdekar b) Mahatma Phule
c) Justice Ranade d) V.D. Savarkar

8) The Independence labour Party was founded by ______.
a) Lokmanya Tilak b) Mahatma Gandhi
c) M.N. Roy d) Dr. B.R. Ambedkar

9) The ‘Panchhaud Mission’ case is related to the ______.
a) Rajaram Mohan Roy b) Mahatma Phule
c) V.D. Savarkar d) Justice Ranade

10) Which of the following is associated with the Sarvodaya Movement?
a) Vinoba Bhave b) Jayprakash Narayan
c) Maharshi Arvind d) V.D. Savarkar

11) ‘Abhinav Bharat’ was founded by ______.
a) Dr. Rammanohar Lohia b) V.D. Savarkar
c) Mahatma Gandhi d) M.N. Roy

12) ‘Thoughts on Pakistan’ was written by ______.
a) V.D. Savarkar
b) Dr. B.R. Ambedkar
c) Lokmanya Tilak
d) Mahatma Gandhi

13) ‘Marx, Gandhi and Socialism’ was written by ______.
a) Karl Marx
b) Lenin
c) Dr. Lohia
d) Mao

14) The book ‘Hind Swarajya’ was written by ______.
a) Lokmanya Tilak
b) Dr. B.R. Ambedkar
c) Mahatma Gandhi
d) Vinoba Bhave

15) ‘Experiments of truth’ is an autobiography written by ______.
a) Rajaram Mohan Roy
b) Swami Vivekanand
c) Mahatma Phule
d) Mahatma Gandhi

16) According to Arvind Ghosh ______ is the Origination of India’s modern political history.
a) Gopal Krushna Gokhale
b) Justice Ranade
c) B.G. Tilak
d) All of these

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
a) Bhudan Movement
b) Abhinav Bharat Sanghtna
c) Satyashodhak Samaj
d) Panchhaud Mission
e) Explain Maulana Azad Composite Nationalism
f) State the Political thoughts of M.G. Ranade.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**
a) Explain Vinoba Bhave’s thoughts on ‘Lokniti’.
b) Write the Concepts of two Nation Theory.
c) Write the Religions thought of Swami Vivekanand.
d) Indian Political though Gensis and development.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **16**
Mahatma Gandhi’s thoughts on state.

OR

Explain Lokmanya Tilak’s Cultural Nationalism.

Q.5 Explain the Dr. B.R. Ambedkar thoughts on Caste System in India. **16**

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov - 2022
Development Administration in India

Day & Date: Friday, 17-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

1) 'विकास प्रशासन' ही संकल्पना ——— नी विकसित केली.
अ) एडवर्ड विडनर ब) मोस्का
क) ॲरॉन ड) स्पेन्सर

2) विकास प्रशासनाचा केंद्रबिंदू ——— आहे.
अ) नोकरशाही ब) कृतीशील
क) संघटना ड) व्यवस्थापन

3) विकास प्रशासनाचे ——— हे वैशिष्टये आहेत.
अ) संसदीय लोकशाही ब) कल्याणकारी राज्य
क) बदलाधिष्ठित ड) लिखित राज्यघटना

4) ——— हे आपल्या भारतीय अर्थव्यवस्थेचा मुख्य आधार आहे.
अ) उदयोग ब) व्यापार
क) वाहतूक ड) शेती

5) मूलतः ——— विकास म्हणजे भारताचा विकास होय.
अ) नागरी ब) ग्रामीण
क) आंतरराष्ट्रीय ड) यापैकी नाही

6) ——— हे नीती आयोगाचे अध्यक्ष असतात.
अ) वित्तमंत्री ब) कृषीमंत्री
क) राष्ट्रपती ड) पंतप्रधान

7) भारतामध्ये हरितक्रांतीची सुरुवात ——— साली झाली.
अ) 1957 ब) 1965
क) 1967 ड) 1955

8) आयुष्यमान हे अभियान कशाशी संबंधित आहे.
अ) शिक्षण ब) आरोग्य
क) आर्थिक ड) सांस्कृतिक

9) पोषण आहार अभियानाची सुरुवात ––– मध्ये झाली.

अ) 2018 ब) 2015

क) 2014 ड) 2011

10) भारतात महिला आयोगाची स्थापना ––– साली करण्यात आली.

अ) 1991 ब) 1990

क) 1993 ड) 1992

11) भारतातील जातीचे राजकारण यावर भारतात कोणत्या अभ्यासकाने सखोल चिंतन केले?

अ) य. दि. फडके ब) ओमबक्षी

क) रजनी कोठारी ड) यापैकी नाही

12) नाबार्डची स्थापना ––– मध्ये झाली.

अ) 1951 ब) 1961

क) 1972 ड) 1982

13) NDC चे अध्यक्ष ––– हे असतात.

अ) मुख्यमंत्री ब) कृषीमंत्री

क) अर्थमंत्री ड) यापैकी नाही

14) जिल्हा परिषदेच्या प्रशासीय प्रमुखास ––– असे म्हणतात.

अ) अध्यक्ष ब) मुख्य कार्यकारी अधिकारी

क) चेअरमन ड) राज्यपाल

15) NRHM चे विस्तारीत रुप काय आहे?

अ) नॅशनल रुरल हेल्थ मिशन ब) नॅशनल रिजनल हहेल्थ मिशन

क) नॅशनल रुरल हेल्थ मिडियम ड) यापैकी नाही

16) खालीलपैकी कोणत्या धोरणाचा विद्यार्थी या घटकाशी थेट संबंध आहे?

अ) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण ब) कृषी धोरण

क) व्यापार धोरण ड) परराष्ट्र धोरण

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**

अ) विकास प्रशासनाची कार्ये सांगा.

ब) सामुहिक विकास योजनेची वैशिष्टये

क) नीती आयोगाचे कार्य सांगा.

ड) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभिनयाचे उद्दिष्टये सांगा.

इ) 73 वी घटना दुरुस्ती

ई) जिल्हा परिषदेचे अधिकार व कार्ये

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **16**

अ) विकास प्रशासनाची वैशिष्टये सांगा.

ब) 74 वी घटनादुरुस्ती

क) राष्ट्रीय विकास परिषदेची कार्ये (भूमिका) सांगा.

ड) लोकप्रशासन व विकास प्रशासन यातील फरक सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) **16**

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (2020) ची वैशिष्टये लिहा.

किंवा

भारतीय शेती विकासात कृषी धोरणाचे योगदान लिहा.

प्र.5 विकास प्रशासनाचे स्वरुप व व्याप्ती स्पष्ट करा. **16**

SLR-CK-6

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov - 2022
Development Administration in India

Day & Date: Friday, 17-02-2023 Max. Marks: 70
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **16**

1) ______ developed the concept of 'Development Administration'.
   a) Edward Weednar b) Mosca
   c) Aron d) Spencer

2) The Centre of Development Administration is ______.
   a) Bureaucracy b) Action-oriented
   c) Organization d) Management

3) Features of Development Administration are ______.
   a) Parliamentary Democracy b) Welfare state
   c) Change orientation d) Written constitution

4) ______ is the main stay of Indian Economy.
   a) Industry b) Trade
   c) Transport d) Agriculture

5) Basically ______ development is the development of India.
   a) Urban b) Rural
   c) International d) None of these

6) ______ is a president of NITI Aayog.
   a) Finance Minister b) Agriculture Minister
   c) President of India d) Prime Minister

7) Year ______ mark the beginning of 'Green Revolution in India'.
   a) 1957 b) 1965
   c) 1967 d) 1955

8) Ayushman Bhava Health Mission ______ is related.
   a) Education b) Health
   c) Economic d) Culture

9) POSHAN ABHIYAN launched in ______.
   a) 2018 b) 2015
   c) 2014 d) 2011

10) National Woman Committee was established in India ______ year.
   a) 1991 b) 1990
   c) 1993 d) 1992

11) Which of the following scholar has make contribution in study of caste politics in India?
   a) Y.D. Phadake b) Om Bakshi
   c) Rajani Kothari d) None of these

12) NBAARD was established on ______.
   a) 1951 b) 1961
   c) 1972 d) 1982

13) The president of NDC ______.
   a) Chief Minister b) Agricultural Minister
   c) Finance Minister d) None of these

14) The administrative head of zilla parishad is known as ______.
   a) President b) Chief Executive Officer
   c) Chairman d) Governor

15) What is the long form of NRHM?
   a) National Rural Health Mission
   b) National Regional Health Mission
   c) National Rural Health Medium
   d) None of these

16) Which of the following policy is directly related to the students?
   a) National Education Policy b) Agriculture Policy
   c) Trade Policy d) Foreign Policy

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) **16**

a) Functions of Development Administration.
b) Write characteristics of Community Development.
c) Write the functions of NITI AAYOG.
d) Write the objectives National rural health mission.
e) 73rd Constitutional Amendments.
f) Write the functions and powers of Zilla parishad.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**

a) Explain the characteristics of Development Administration.
b) 74th Constitutional Amendments.
c) write the Role (Functions) of National Development Councils.
d) Explain the differences between Public Administration and Development Administration.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **16**

Write the features of National Education Policy (2020).

OR

Describe the contribution of Agriculture Policy in the development of Indian agriculture.

Q.5 Explain the nature and scope of Development Administration. **16**

SLR-CK-7

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov - 2022
Financial Administration in India

Day & Date: Friday, 17-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) आर्थिक नियोजन हे ---.
अ) साधन नसून साध्य आहे ब) साध्य नसून साधन आहे
क) साध्य व साधन नाहित ड) साध्य व साधन दोन्ही आहेत

2) --- हे आर्थिक नियोजनाचे वैशिष्टय नाही.
अ) आर्थिक नियोजनामध्ये योजना तयार करून ती कार्यन्वित केली जाते
ब) एक स्वतंत्र केंद्रीय प्रधिकरण निर्माण केले जाते.
क) आर्थिक नियोजन ही एक निरंतर चालणारी प्रक्रिया आहे
ड) आर्थिक नियोजनात सरकारचा हस्तक्षेप हा प्रत्यक्ष असतो

3) राजकोषीय तुट व महसुली तूट कमी करण्यासाठी सरकारवर कायद्याने बंधने आणण्यासाठी --- हा कायदा पारित करण्यात आला.
अ) FERA ब) FRBM
क) MFPS ड) FEMA

4) शुन्यधारित अर्थसंकल्पाचे जनक म्हणून --- यांना ओळखले जाते.
अ) ॲडम स्मिथ ब) जॉन लॉक
क) पीटर ए पिहर ड) जिमी कार्टर

5) भारताच्या लोक लेखा समितीची स्थापना --- कायद्याने करण्यात आली.
अ) 1909 चा मोर्ले–मिंटो ब) 1919 चा मॉंटेग्यू चेम्सफोर्ड
क) 1935 चा भारत सरकारचा कायदा ड) 1947 चा माउंटबॅटन

6) काटकसर कपात म्हणजे ---.
अ) अनुदानाच्या मागणीतून एक रूपया पर्यंत रक्कम कमी करणे
ब) अनुदानाच्या मागणीतून काही रक्कम कमी करणे
क) अनुदानाच्या मागणीतून शंभर रूपयापर्यंत रक्कम कमी करणे
ड) अनुदानाच्या मागणी कायमस्वरूपी फेटाळणे

7) लोक अंदाज समितीचा कार्यकाळ --- वर्षाचा असतो.
अ) पाच ब) दोन
क) एक ड) चार

8) पुढील वित्तिय वर्षात करावयाच्या ——— खर्चास संसदेत मतदान घेणे आवश्यक असते.
   अ) राष्ट्रपतींचे पगार
   ब) लोकसभचे अध्यक्ष व उपाध्यक्ष यांचे पगार व भत्ते
   क) कॅबिनेट मंत्र्याचे पगाार व भत्ते
   ड) उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिशांचे पगाार व भत्ते

9) भारताच्या महालेखापरीक्षकांची नेमणूक राष्ट्रपती मार्फत संविधानाच्या ——— कलमांतर्गत केली जाते.
   अ) 148 ब) 184
   क) 132 ड) 280

10) महालेखापरीक्षकाला ——— समितीचे कान व डोळे असे म्हटले जाते.
   अ) लोक अंदाज ब) लोक लेखा
   क) सर्व निगम ड) संसदीय कामकाज

11) निष्पादन अर्थसंकल्पाचा पहिला अभ्यास ——— यांनी केला.
   अ) जी. ॲपल बी ब) जॉन मथाई
   क) ॲडम स्मिथ ड) जिमी कार्टर

12) परिणामी अर्थसंकल्पाचे ——— हे वैशिष्टय नाही.
   अ) सामान्य अर्थसंकल्पाच्या गुणवत्ता परीक्षणाचे एक माध्यम
   ब) सरकारी कार्यक्रमांच्या विकासात्मक परीणामांचे मोजमाप
   क) निश्चीत कालावधी दरम्यान अपेक्षित परिणामांमध्ये विशेष रणनिती स्विकारणे
   ड) मुख्य भर वित्तिय संसाधनांची विभागणी प्रदान करण्यावर असतो

13) पहिल्या पंचवार्षिक योजने दरम्यान ——— मध्ये वाढ झाली नाही.
   अ) अन्नधान्य ब) राष्ट्रीय उत्पन्न
   क) दरडोई उत्पन्न ड) किंमतीचा निर्देशांक

14) भारतात सूचक नियोजनाचा पूर्ण प्रारंभ ——— योजनेपाासून झाला.
   अ) पाचव्या ब) सहाव्या
   क) सातव्या ड) आठव्या

15) 1936 मध्ये 'नियोजन करा अन्यथा नष्ट व्हा' हा संदेश ——— यांनी दिला.
   अ) मोतीलाल नेहरू ब) एम विश्वेवरय्या
   क) श्रीमन्नारायण अग्रवाल ड) टिळक

16) केंद्र सरकारचा अर्थसंकल्प मांडण्याची घटनात्मक जबाबदारी ——— यांची असते.
   अ) वित्तमंत्री ब) पंतप्रधान
   क) राष्ट्रीपती ड) गृहमंत्री

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) वित्तीय प्रशासन म्हणजे काय त्यांचे स्वरूप थोडक्यात लिहा.
2) नाणेबाजार म्हणजे काय, नाणे बाजारातील सुधारणा स्पष्ट करा.
3) नियोजन म्हणजे काय, त्याचे घटक कोणते ते स्पष्ट करा.
4) राज्य अर्थ महामंडळ याचा उद्येश काय आहे.
5) नियोजन आयोगाची स्थापना केव्हा झाली व त्याचे उद्येश स्पष्ट करा.
6) वित्तीय व्यवस्था म्हणजे काय, त्याचा अर्थ स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) आदेशात्मक नियोजन म्हणजे काय, त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2) सरकारला कोणत्या स्त्रोतांपासून महसुली उत्पन्न प्राप्त होते ते स्पष्ट करा.

3) भांडवली खर्चात कोणत्या गोष्टीचा समावेश होतो सविस्तर चर्चा करा.

4) महत्तवकांक्षी भारत म्हणजे काय सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) **16**

1) सन 1930 ते सन 1951 या कालावधीत नियोजनासाठी सुचविलेल्या योजना कोणत्या ते स्पष्ट करा.

2) निती आयोगाची स्थापना केव्हा झाली. त्याची पाश्र्वभूमी व उद्यिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.5 राजकोषीय धोरण म्हणजे काय. त्याची उद्यिष्टे व प्रकार स्पष्ट करा. **16**

SLR-CK-7

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov - 2022
Financial Administration in India

Day & Date: Friday, 17-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions. **16**

1) Economic planning is _____.
   a) not the means but end b) not the end but means
   c) not both the end and the means d) both the end and the means

2) _____ is not the feature of economic planning.
   a) the plan is prepared and implemented in economic planning
   b) A separate central authority is created
   c) Economic Planning is continuous process
   d) The Govt. directly interfere in economic planning

3) _____ act was passed to control government lawfully for reducing fiscal and revenue deficit.
   a) FERA b) FRBM
   c) MFPS d) FEMA

4) _____ is recognized as the father of zero budget.
   a) Adam Smith b) John Lock
   c) Peter A Pyhrr d) Jimmy Carter

5) Public Account Committee of India was established through the _____.
   a) 1909, Morley-Mento Act b) 1919, Montague Chelmsford
   c) 1935, Govt. of India Act d) 1947, Mountbatten Act.

6) Thrift reduction means _____.
   a) upto one rupees deducted from the demand of the grants
   b) some amount to be deducted from the demand of the grants
   c) upto one hundred rupees deducted from the demand of the grants
   d) to dismiss the demand for grants

7) The tenure of Public Estimate Committee is _____.
   a) 5 b) 2
   c) 1 d) 4

8) For the next financial year's expenditure on ______ there is need to take voting in the parliament.
   a) the payment of President
   b) Payment of Lokasabha President and vice-president and their allowances
   c) Payment of Cabinet Ministers and their allowances
   d) Payment of High Court Justice and their allowances

9) The appointment of Controller and Auditor of India is done under _____ articles of the constitution through President.
   a) 148 b) 184
   c) 132 d) 280

10) The auditor and Controller of India has the ears and eyes of _____ committee.
a) Public Estimate b) Public Account
c) All Corporations d) Parliamentary Affairs

11) _____ has the study of Execution Budget.
a) G. Apple Bee b) John Mathai
c) Adam Smith d) Jimmy Carter

12) Following is not the feature of the Resulting Budget.
a) It is the medium of quality assessment of general budget
b) It measures the effects of the development of Government Programs.
c) It accepts definite plan for expected results during specific period.
d) The main focus is on the distribution of financial resources.

13) In first five years plan there is no growth in _____.
a) Food and Grain b) National Income
c) Gross income d) Price index

14) In India, the beginning of Suggested Planning started from _____ plan.
a) 5 b) 6
c) 7 d) 8

15) _____ has given the message,' do make planning in 1936 otherwise you will be ruined.
a) Motilal Nehru b) M. Vishveshwraya
c) Shri Mannarayan Agrawal d) Tilak

16) Itis the constitutional responsibility of _____ to present economic budget of the central government.
a) Finance Minister b) Prime Minister
c) President d) Home Minister

Q.2 Write short answer (any Four) **16**

a) What is meant by Financial Administration and write its nature in short.
b) What is meant by money market and explain the improvements in it.
c) What is meant by planning and explain its elements?
d) What are the objectives of State Economic Corporation?
e) When did Planning Commission establish and explain its objectives?
f) What is meant by financial system and explain its meaning?

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**

a) What is meant by Prescriptive Planning and explain it nature?
b) Explain the sources from which government generate revenue.
c) Discuss in detail what are included in capital expenditure.
d) What is meant by ambitious India, explain in detail.

Q.4 Answer the following question in detail (Any One) **16**

a) Explain the suggestions given for planning from 1930 to 1951.
b) When did Niti Commission establish? Explain its background and objectives.

Q.5 Answer the following question in detail (Any One) **16**

What is meant by fiscal policy? Explain its types and objectives.

SLR-CK-8

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Contemporary Political Theory

Day & Date: Monday, 20-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

1) अभिजन चक्राकार सिध्दांतासाठी कोण प्रसिध्द आहे?
अ) मॅक्सवेबर ब) पॅरेटो
क) मोस्का ड) कार्लमार्क्स

2) 'दि सेकंड सेक्स' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहे?
अ) हॉब्ज ब) पॉलिनयंत्र
क) सिमॉन द बिऊविअर ड) मिल

3) ——— कोणत्या देशात प्रत्यक्ष लोकशाही आहे.
अ) भारत ब) अमेरिका
क) फ्रान्स ड) स्वित्झर्लंड

4) 'सब्जेक्शन ऑफ वूमेन' हा ग्रंथ यांनी लिहिला.
अ) मिल ब) हॉब्ज
क) ग्रीन ड) मार्क्स

5) सध्यकालीन उदारमतवादी राजकीय सिध्दांत ——— वर विश्वास ठेवतात.
अ) सूक्ष्म बदलाची संकल्पना ब) सर्वागीण बदलाची संकल्पना
क) क्रांतीची संकल्पना ड) यापैकी नाही

6) ——— हा विचारवंत मार्क्सवादाशी संबंधित आहे.
अ) मार्क्स ब) लेनिन
क) मोस्का ड) मिल

7) बहुसंस्कृतीवादाची सुरुवात कोणत्या देशात झाली?
अ) अमेरिका ब) यु–के
क) भारत ड) रशिया

8) ——— हा विचारवंत उदारमतवादाशी संबंधित आहे.
अ) मार्क्स ब) मिल
क) ग्रीन ड) लिप्सेट

9) अल्पविकासाचा सिध्दांत यांच्याशी संबंधित आहे.
अ) दुसरे जग ब) तिसरे जग
क) पहिले जग ड) यापैकी नाही

10) 'पोस्ट मॉडर्न' ही संकल्पना ––– या ग्रंथातून घेतली आहे.
अ) दि माईड ॲन्ड सोसायटी
ब) दि सेकंड सेक्स
क) दि पॉलिटिक्स ऑफ मॉडर्ननायझेशन
ड) दि पॉलिटिक्स

11) लोकशाहीचा अनेक सत्तावादी सिध्दांताचा पुरस्कर्ता कोण?
अ) मार्क्स ब) बेन्थॅम
क) मिल ड) रॉबर्टडहाल

12) 'दि लाईफ ऑफ टाईम्स ऑफ लिबरल डेमोक्रेसी' या ग्रंथाचे लेखक कोण?
अ) माओ ब) स्टॅलिन
क) सी.बी. मॅकफर्सन ड) ॲरिस्टॉटल

13) लोकशाही शासनपध्दतीत सर्वोच्च सत्ता ––– कडे असते.
अ) समाज ब) जनता
क) राजा ड) प्रशासन

14) ––– च्या मते लोकशाही म्हणजे लोकांचे, लोकांसाठी, लोकांनी चालविलेले शासन होय.
अ) लासवेल ब) रॉबर्टडाल
क) चार्लस् मेरियम ड) अब्राहम लिंकन

15) सहभागी लोकशाहीचा सिध्दांत ––– यांनी मांडला.
अ) हाबरमास ब) सी.बी. मॅकफर्सन
क) ऑस्टीन ड) हॉब्ज

16) 'एलिट' हा शब्द कोणत्या शब्दापासून निर्माण झाला आहे.
अ) लिडर ब) प्रेस्टिज
क) एलिग्रे ड) पॉवर

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**

अ) राजकीय अभिजन आणि लोकशाही
ब) उत्तर आधुनिकता वाद म्हणजे काय?
क) बहुसंस्कृतीवाद स्पष्ट करा.
ड) अल्पविकासाचा सिध्दांत
इ) लोकशाहीचा अनेक सत्तावादी सिध्दांत
ई) श्रेष्ठीजन संकल्पना

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **16**

अ) महिलांचे सबलीकरण
ब) लोकशाहीचे मूलभूत आधार कोणते?
क) उदारमतवाद
ड) विकासाचा अवलंबन सिध्दांत

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) **16**

स्त्रीवादाचे स्वरुप व प्रकाराची चर्चा करा.

किंवा

उदारमतवादाची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5 सी.बी. मॅकफर्सनचा लोकशाही सिध्दांत स्पष्ट करा. **16**

SLR-CK-8

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Contemporary Political Theory

Day & Date: Monday, 20-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **16**

1) Who is the famous for his theory of circulation of Elites?
   a) Max weber b) Pareto
   c) Mosco d) Karl Marx

2) Who is the Author of the Book 'The Second Sex'?
   a) Hobbes b) Paoline
   c) Simone de Beauvoir d) Mill

3) Which of the following country have direct Democracy?
   a) India b) USA
   c) France d) Switzerland

4) Who wrote the book 'Subjection of Woman'?
   a) Mill b) Hobbes
   c) Green d) Marx

5) Contemporary Liberal political theory believes in _____.
   a) Concept of incremental change
   b) Concept of dynamic change
   c) Concept of revolution
   d) None of these

6) ______ is related with Marxism.
   a) Marx b) Lenin
   c) Mosca d) Mill

7) In which country Multi culturalism takes place?
   a) USA b) UK
   c) India d) Russia

8) ______ is related with Liberalism.
   a) Marx b) Mill
   c) Green d) Lipset

9) ______ is related with theory of under development.
   a) Second World b) First World
   c) First World d) None of these

10) The term 'Post Modern' was Borrowed form.
   a) The mind & society b) The Second Sex
   c) The politics of Modernization d) The politics

11) Who is the main propounder of pluralistic theory of Democracy?
   a) Marx b) Bentham
   c) Mill d) Robert Dhal

12) Who wrote the Book 'The Life and Times of Liberal Democracy'?
   a) Mau   b) Stalin
   c) C.B. Macpherson   d) Aristotle

13) In Democratic Government the ultimate power rests with ______.
   a) Community   b) People
   c) King   d) Administration

14) 'Democracy is the Government of the People by the people and for the people _____ said it?
   a) Laswell   b) Robert Dalh
   c) Charles Merium   d) Abraham Lincoion

15) Participatory theory of Democracy propounded by ______.
   a) Habber Mass   b) C.B. Macpherson
   c) Austin   d) Hobbes

16) From which word the word 'Elite' word derived
   a) Leader   b) Prestige
   c) Eligere   d) Power

Q.2 Write short answer. (Any Four) **16**

a) Political Elites and Democracy.
b) What is Post modernism?
c) Explain the Multi Cultralism.
d) Theory of under Development
e) Pluralistic theory of Democracy
f) The concept of Elite

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**

a) Empowerment of Women
b) Basic features of Democracy
c) Liberalism
d) Dependency Theory of Development

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **16**

Discuss the nature and types of Feminism.

OR

Explain the principles of Liberalism.

Q.5 Explain the C.B. Macpherson's 'Theory of Democracy'. **16**

SLR-CK-9

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Issues in Public Administration

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

1) योग्य पदासाठी योग्य व्यक्ती निवडण्याच्या प्रक्रियेस ——— असे म्हटले जाते.
अ) निवड ब) नियुक्ती
क) प्रतिष्ठापना ड) उद्‌बोधन

2) ‘कॅम्पस निवड’ हा भरतीचा ——— स्त्रोत आहे.
अ) नवीन उमेदवार निवड ब) आधुनिक
क) अंतर्गत ड) बाहय

3) निवडीची प्रक्रिया ——— पासून सुरू होते.
अ) जाहिरात अधिसूचना ब) ऑनलाइन फॉर्म भरण्याची तारीख
क) प्राथमिक छाननी ड) मुलाखत

4) उमेदवाराचे आवश्यक असणारे विषय ज्ञान निश्चित करण्यासाठी घेतलेली चाचणी ——— म्हणून ओळखली जाते.
अ) रूची (आवड) चाचणी ब) बुद्धिमत्ता चाचणी
क) प्राविण्य चाचणी ड) अभियोग्यता चाचणी

5) ई–सरकार म्हणजे ——— होय.
अ) ऊर्जा सरकार ब) आंतरराष्ट्रीय सरकार
क) इलेक्ट्रॉनिक सरकार ड) सरकारची निवडणूक

6) नागरिकांच्या तक्रारीच्या निवारणासाठी निर्माण केलेली ——— ही सर्वात जुनी व्यवस्था आहे.
अ) अम्ब्युडस्मन प्रणाली ब) लोकपाल
क) लोकायुक्त ड) वरीलपैकी नाही

7) लोकायुक्त संस्था स्थापन करणारे ——— हे भारतातील पहिले राज्य आहे?
अ) बिहार ब) उत्तर प्रदेश
क) आंध्र प्रदेश ड) महाराष्ट्र

8) भारतामध्ये लोकायुक्त आणि उपलोकायुक्त यांची नेमणूक ——— कडून केली जाते.
अ) राज्यपाल ब) मुख्यमंत्री
क) लोकसभा अध्यक्ष ड) उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश

9) खालीलपैकी ––– हे सुशासनाचे साधन आहे.
अ) सामाजिक लेखापरीक्षण	ब) अधिकारांचे विभाजन
क) माहितीचा अधिकार	ड) वरीलपैकी सर्व

10) 'माहिती अधिकार कायदा 2005' हा ––– तारखेपासून लागू करण्यात आला.
अ) 12 ऑक्टोबर 2005	ब) 15 ऑगस्ट 2005
क) 15 जून 2005	ड) 1 नोव्हेंबर 2005

11) माहिती अधिकार कायद्यांतर्गत माहिती मिळविण्यासाठी ––– रूपये फी भरावी लागते.
अ) 20/–	ब) 50/–
क) 100/–	ड) 10/–

12) ''माहितीच्या अधिकार नियम 2012'' नुसार अर्जदाराकडून ––– स्वरूपात फी स्वीकरता येते.
अ) रोख स्वरूपात	ब) डिमांड ड्राफ्ट
क) बँकर्स चेक	ड) वरीलपैकी सर्व

13) ''माहितीच्या अधिकार कायदा'' च्या कलम 2 (i) अन्वये ''रेकॉर्ड'' च्या व्याख्येमध्ये ––– चा समावेश होतो.
अ) दस्तऐवज	ब) हस्तलिखित
क) फाइल	ड) वरीलपैकी सर्व

14) दोन किंवा अधिक राज्ये संयुक्त न्यायाधिकरणाची मागणी करू शकतात, ज्याला ––– म्हणतात.
अ) केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरण (CAT)
ब) संयुक्त प्रशासकीय न्यायाधिकरण (JAT)
क) राज्यासाठी प्रशासकीय न्यायाधिकरण
ड) वरीलपैकी नाही

15) प्रशासकीय कायदा हा ––– कायद्याची शाखा आहे.
अ) खाजगी कायदा	ब) कंपनी कायदा
क) सार्वजनिक कायदा	ड) कॉर्पोरेट कायदा

16) प्रशासकीय न्यायाधिकरण कायदा ––– या वर्षी मंजूर करण्यात आला.
अ) 1960	ब) 1970
क) 1975	ड) 1985

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**

अ) सार्वजनिक मूल्य व्यवस्थापन म्हणजे काय?
ब) व्हिटली कौन्सिल थोडक्यात स्पष्ट करा?
क) 'प्रशासकीय कायदा' व्याख्या स्पष्ट करा.
ड) वचनबद्ध नोकरशाही म्हणजे काय?
इ) खात्याअंतर्गत भरतीचा अर्थ सांगा.
ई) ई–गव्हर्नन्स म्हणजे काय?

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **16**

अ) प्रशासकीय न्यायाधिकरण म्हणजे काय स्पष्ट करा.
ब) 'माहितीचा अधिकार' स्पष्ट करा.
क) 'सार्वजनिक निवड सिद्धांत' स्पष्ट करा.
ड) ई–गव्हर्नन्सची उद्दिष्टे आणि आव्हाने यावर एक टीप लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. **16**

भारतातील नागरी सेवांची राजकीय तटस्थता स्पष्ट करा.

किंवा

सुशासनाचे पायाभूत घटकांची माहिती सांगा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर लिहा. **16**

भारतातील लोकपाल यांची नियुक्ती, अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

SLR-CK-9

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Issues in Public Administration

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option and rewrite the following sentences. **16**

1) _____ can be defined as process of choosing the right person for the right job.
   a) Selection b) Appointment
   c) Induction d) Orientation

2) Campus selection is a ______ source of recruitment
   a) Fresh b) Modern
   c) Internal d) External

3) The process of Selection starts with ______.
   a) Advertisement Notification b) Date of filling online form
   c) Preliminary Screening d) Interview

4) The test which is taken to determine the required subject knowledge of a candidate is known as ______.
   a) Interest Test b) Intelligence Test
   c) Proficiency Tests d) Ability Test

5) What is E-government?
   a) Energy Government b) International Government
   c) Electronic Government d) Election of government

6) Which is the oldest known system designed for the redressal of citizen's grievance?
   a) Ombudsman System b) Lokpal
   c) Lokayukta d) None of the above

7) Which was the first Indian state to establish the institution of Lokayukta?
   a) Bihar b) Uttar Pradesh
   c) Andhra Pradesh d) Maharashtra

8) Who appoints the Lokayukta and Upalokayukta?
   a) Governor b) Chief Minister
   c) Speaker of Lok Sabha d) Judge of High Court

9) Which of the following are the tools of good governance?
   a) Social Audit b) Separation of Powers
   c) Right to Information d) All the above

10) RTI Act 2005 came into force on _____.
   a) 12 October 2005 b) 15 August 2005
   c) 15 June 2005 d) 1 November 2005

11) What is the fee for getting information under 'RTI Act'?
a) Rs.20/- b) Rs.50/-
c) Rs.100/- d) Rs.10/-

12) "Fees under the Right to Information Rules, 2012 can be paid in any of the following modes:"
a) Cash b) Demand draft
c) Bankers cheque d) All the above

13) The definition of "record" under Section 2 (i) includes ______.
a) Document b) Manuscript
c) File d) All the above

14) Two or more States might ask for a joint tribunal, which is called ______.
a) Central Administrative Tribunal (CAT)
b) Joint Administrative Tribunal (JAT)
c) Administrative Tribunal for state
d) None of the above

15) Administrative law is a branch of _____.
a) Private law b) Company law
c) Public law d) Corporate law

16) In which year the Administrative Tribunals Act was passed?
a) 1960 b) 1970
c) 1975 d) 1985

Q.2 Write short answer. (Any Four) **16**
a) What is mean by Public Value Management.
b) Explain the Whitley Councils.
c) Give the definition of Administrative Law.
d) What is mean by Committed Bureaucracy.
e) What is mean by internal Source of recruitment.
f) What is mean by E-Governance.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**
a) Explain the Administrative Tribunals.
b) Explain the Right to Information.
c) Explain the Public Choice Theory.
d) Write a note on objectives and challenges of e-governance.

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) **16**
a) Explain the Neutrality of Civil Services in India.
b) Explain the Bases of good governance?

Q.5 Answer the following question in detail. **16**
Explain appointment and functions of Lokpal in India.

SLR-CK-10

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Political Process in India

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) पुढील दिलेल्यापैकी कोणत्या प्रकारे भारतीय संघराज्य तयार झााले आहे.
अ) केंद्राकर्वी ब) केंद्रोत्सारी
क) दोन्ही ड) यापैकी नाही

2) खालीलपैकी कोणत्या कायद्याने स्वातंत्र्यपूर्व काळात भारतात संघराज्य निर्माण करण्यात आले.
अ) सुधारणा अधिनियम – 1919 ब) सुधारणा अधिनियम – 1909
क) भारत सरकार अधिनियम – 1935 ड) यापैकी नाही

3) भारतीय संविधानाने केंद्र सरकार व घटकराज्ये यांच्यातील संबंधात कोणत्या प्रकारचे संबंध स्पष्ट केलेले नाही?
अ) प्रशासकीय संबंध ब) आर्थिक संबंध
क) कायदेविषयक संबंध ड) धार्मिक संबंध

4) पुढीलपैकी कोणती जोडी सुयोग्य आहे?
अ) केंद्रसूची – 97 ब) राज्यसूची – 66
क) सामाईक सूची – 40 ड) यापैकी नाही

5) पुढील दिलेल्यापैकी कोणत्या जातीचा प्रभाव आंध्रप्रदेशच्या राजकारणात दिसून येतो?
अ) मराठा, माळी ब) कम्मा, रेड्डी
क) जाट, लिंगायत ड) राजपूत, यादव

6) पुढीलपैकी कोणत्या विषायावर सरकारीया आयोगाने शिफारशी केल्या आहेत?
अ) अल्पसंख्यकांचे हित ब) निवडणूक सुधारणा
क) स्थानिक स्वराज्य संस्था ड) केंद्र–राज्य संबंध सुधारणा

7) खालीलपैकी सध्या कोणत्या घटकराज्याच्या गटात व केंद्र सरकारमध्ये संघर्ष निर्माण झाला आहे?
अ) बिहार व उत्तर प्रदेश ब) कर्नाटक व राजस्थान
क) मध्यप्रदेश व गोवा ड) पश्चिम बंगाल व महाराष्ट्र

8) पुढीलपैकी कोणत्या निवडणुका हया लोकसभेच्या मध्यावती निवडणुका होत्या?
अ) 1967 व 1977 ब) 1996 व 1998
क) 1984 व 1989 ड) 2014 व 2019

9) पुढीलपैकी कोणी नक्षलवादी चळवळीची सुरूवीत केली आहे?
अ) बिरसा मुंडा ब) चारू मजूमदार
क) धर्मराज बाबा आत्राम ड) बाबा आमटे

10) पुढीलपैकी कोणत्या राजकीय पक्षाने पूर्वी फुटून जाणाची मागणी केली आहे?
अ) डी. एम. के ब) नॅशनल कॉन्फरन्स
क) प्रज्या राज्यम ड) स्वतंत्र भारत पक्ष

11) खालीलपैकी कोणती कोणती जोडी बरोबर लावली आहे?
अ) कर्नाटक – अकाली दल ब) तामिळनाडू – डी. एम. के
क) केरळ – राष्ट्रवादी काँगेस ड) गोवा – शिवसेना

12) राकेश टिकेट यांच्या शेतकरी चळवळीला कोणाचा पाठिंबा होता?
अ) राजस्थानातील राजपूत ब) महाराष्ट्रातील माळी
क) पंजाब व हरियाणातील शेतकरी ड) यापैकी नाही

13) पुढील दिलेल्यापैकी कोणत्या चळवळीचा प्रारंभ पश्चिम बंगालात झाला?
अ) शेतकरी चळवळ ब) नक्षलवादी चळवळ
क) दलित चळवळ ड) चिपको आंदोलन

14) भारतातील शेतकरी चळवळीचे स्वरूप कसे आहे?
अ) ती कृषी विरोधी आहे
ब) ती सरकारच्या शेतीविषयक धोरणाच्या विरोधी आहे
क) ती सरकार विरोधी आहे
ड) तो समाज विरोधी आहे

15) पुढील दिलेल्यापैकी कोणती जोडी अयोग्य प्रकारे जुळवली आहे?
अ) स्वाभिमानी शेतकरी संघटना – राकेश टिकेत
ब) शेतकरी संघटना – शरद पवार
क) महेंद्र सिंग टिकेत – भारतीय किसान युनियन
ड) यापैकी नाही

16) भारतातील पुढील दिलेल्यापैकी कोणती घटकराज्ये नक्षलवादी चळवळीशी जोडली गेली आहेत?
अ) उत्तरप्रदेश, केरळ ब) महाराष्ट्र, छत्तिसगड
क) मध्यप्रदेश, गोवा ड) आसाम, मेगालय

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. **16**

1) स्वायतेची मागणी
2) केंद्र – राज्यातील आर्थिक संबंध
3) 2019 च्या लोकसभा निवडणुकीचा आढावा
4) राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण
5) धर्म आणि राजकारण
6) भारतीय राजकारणातील प्रादेशिक पक्षाची भूमिका

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) नक्षलवादी चळवळ
2) केंद्र – राज्यातील प्रशासकीय संबंध
3) प्रादेशिक पक्षाची भारतीय राजकारणातील भूमिका
4) नवीन नागरिकांची सक्रियता

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. **16**

1) भारतातील शेतकारी चळवळीवर सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

2) भारतीय राजकारणातील जातीच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

प्र.5 केंद्र – राज्यातील कायदेविषयक संबंध सविस्तर स्पष्ट करा. **16**

SLR-CK-10

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Political Process in India

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023 — Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions. **16**

1) In which of the following types the Indian Federation is formed?
   a) Centralization b) Decentralization
   c) Both d) None of the above

2) Which of the following laws constituted a federation in pre-independence India?
   a) Reform Act – 1919 b) Reform Act – 1909
   c) Government of India Act-1935 d) None of the above

3) The Constitution of India does not specify the relationship between the Central Government and the constituent states.
   a) Administrative Relations b) Economic relations
   c) Legal relationship d) Religious relations

4) Which among the following pairs is correctly matched?
   a) Union List – 97 b) State List- 66
   c) Concurrent List – 40 d) None of the above

5) In which of the following castes influences the politics of Andhra Pradesh?
   a) Maratha. Mali b) Kamma, redid
   c) Jat. Lingayat d) None of these

6) Which one of the following issues was recommended by the Sarkaria Commission?
   a) Welfare of Minorities b) Electoral reforms
   c) Local Self Government d) Center-State Relation Reform

7) Which of the following constituent states groups is currently in conflict with the central government?
   a) Bihar. UP b) Karnataka. Rajasthan
   c) MP, Goa d) West Bengal, Maharashtra

8) Which of the following was a mid-term Lok Sabha election?
   a) 1967 & 1977 b) 1996 & 1998
   c) 1984 & 1989 d) 2014 & 2019

9) Which of the following started the Naxalite movement?
   a) Birsa Munda b) Charu Majumdar
   c) Dharamraj Baba Atram d) Baba Amate

10) Which one of the following political parties had made an exit demand in India?
   a) D.M.K. b) National Conference
   c) Praja Rajyam d) Swatantra Bharat Party

11) Which of the following pairs is correctly matched?
    a) Karnataka- Akali Dal
    b) Tamil Nadu- D.M.K.
    c) Kerala- Nationalist Congress Party
    d) Goa-Shiv Sena

12) Who was the supporter of Rakesh Tikait's farmer movement?
    a) Rajput Community in Rajasthan
    b) Mali Community in Maharashtra
    c) Farmer of Punjab and Haryana
    d) None of the above

13) Which one of the following movements was started in West Bengal?
    a) Farmer's Movement
    b) Naxalite Movement
    c) Dalit Movement
    d) Chipko Movement

14) What is the nature of the Peasant movement in India?
    a) Anti-Agriculture
    b) Anti-Governmental agricultural policy
    c) Anti-Government
    d) Anti-Society

15) Which among the following pairs does not correctly match?
    a) Mahendra Singh Tikait - BKU
    b) Satkari Sanghatana - Sarad Joshi
    c) Swabhimani Shetkari Sanghatana - Rakesh Tikait
    d) None the above

16) Which of the following states of India are related with the Naxalite movement?
    a) UP, Kerala
    b) Maharashtra, Chhattisgarh
    c) MP, Goa
    d) Assam, Meghalaya

Q.2 Write short answer (Any Four) **16**

a) Demand for autonomy
b) Economic relation in centre-state
c) Overview of Loksabha election in 2019
d) Criminalization of politics
e) Religion and politics
f) Role of regional parties in Indian politics

Q.3 Answer the following question. (Any Two) **16**

a) Naxalite Movement
b) Administrative relation in centre - state
c) Role of caste in Indian Politics
d) New citizen’s activism

Q.4 Answer the following question in detail (Any One) **16**

Discuss the detailed farmer’s movement in India.

OR

Discuss the role of caste in Indian politics.

Q.5 Answer the following question in detail (Any One) **16**

Explain in detail the legal relationship between the Center and the State.

SLR-CK-12

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Ancient Indian Political Thought

Day & Date: Thursday, 23-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

1) बौध्दकाळात ——— राजकीय सत्ता अस्तित्वात होती.
अ) गणसत्ता ब) नियंत्रित राजसत्ता
क) राजसत्ता ड) यापैकी सर्वच

2) 'राजा' या शब्दाचा अर्थ ——— असा होतो.
अ) नियंत्रित करते ब) शासन करते
क) चकाकने ड) यापैकी सर्व

3) सप्तांग सिध्दांतानुसार राज्य म्हणजे ——— अधिकाराखालील क्षेत्र होय.
अ) शासनाच्या ब) जनतेच्या
क) राजाच्या ड) मंत्रि परिषदेच्या

4) कामादंकाच्या नीतीशास्त्रात मंत्र्यांच्या ——— भर दिलेला आहे.
अ) शक्ती ब) सेवा
क) गुणसंपदा ड) यापैकी सर्व

5) शुक्रनीतीनुसार राज्य ही एक ——— संस्था आहे.
अ) ऐच्छिक ब) दुय्यम
क) अनिवार्य ड) यापैकी नाही

6) ——— यांना भारतीय राज्य शास्त्राचे जनक मानतात.
अ) डॉ.राधाकृष्णन ब) कौटील्य
क) यु.एन.घोषाल ड) रजनी कोठारी

7) देवी सिध्दांतानुसार राज्याची उत्पत्ती ——— ने केली आहे.
अ) देवाने ब) मानवाने
क) राजाने ड) निसर्गाने

8) 'आर्य चाणक्य' हे पुस्तक कोणी लिहिले?
अ) प्र.के.अत्रे ब) राम प्रधान
क) पु.ल.देशपांडे ड) नागनाथ कोतापल्ले

9) प्राचीन भारतीय राजनीतीमध्ये वर्णन केलेली 'सभा' ही आजच्या ——— प्रमाणे होती.
अ) लोकसभा ब) राज्यसभा
क) न्यायपालिका ड) यापैकी सर्वच

10) राजाचे राज्य म्हणजे ——— होय.
अ) लोकशाही ब) लष्करशाही
क) राजेशाही ड) यापैकी सर्व

11) कौटील्याने आपल्या ग्रंथात प्रतीपादन केलेल्या नीतीस ——— म्हणतात.
अ) चाणक्यनीती ब) दंडनीती
क) कौटील्यनीती ड) यापैकी सर्व

12) महाभारताच्या समाप्तीनंतर ——— भीष्माला राजधर्माचा उपदेश दिला होता.
अ) युधीष्ठीर ब) इंद्र
क) सम्राट ड) गौतम

13) शुक्रनीती एक प्रसिध्द ——— आहे.
अ) तत्वज्ञानाचा ग्रंथ ब) धर्मग्रंथ
क) राजकीय ग्रंथ ड) काव्य

14) 'कामदक' आपल्या लिखाणात मंत्री या ऐवजी ——— असा उल्लेख करतात.
अ) मंत्रिपरिषद ब) सेवक
क) सचिव ड) यापैकी नाही

15) ——— हे प्राचीन भारतातील पहिले गणराज्य होते.
अ) कुशीनगर ब) वैशाली
क) सारनाथ ड) लुम्बिनी

16) कौटील्याने आंतरराष्ट्रीय संबंधाचे ——— प्रकार सांगितले आहे.
अ) 6 ब) 7
क) 8 ड) 9

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**

अ) 'कौटील्याचे अर्थशास्त्र' यावर नोट लिहा.
ब) सप्तांग सिध्दांत
क) राज्याचा दैवी सिध्दांत म्हणजे काय?
ड) बौध्दकाळातील गणराज्याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
इ) वेदांताचे राजकीय तत्वज्ञान सांगा.
ई) राजेशाहीच्या मर्यादा लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **16**

अ) शुक्रनीतीविषयी माहीती लिहा.
ब) प्राचीन भारतातील गणराज्याविषयी चर्चा करा.
क) कामांदकीय नीतीसाराचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
ड) कौटील्याच्या मते, राजामध्ये कोणते गुण असावेत ते स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. **16**

प्राचीन भारतातील राजकीय विचार यावर निबंध लिहा.

किंवा

मंडळ सिध्दांताचे स्वरुप सविस्तर लिहा.

प्र.5 बौध्द काळातील राजकीय तत्वज्ञान आणि वैदीकाळातील राजकीय तत्वज्ञानाचे परिक्षण करा. **16**

SLR-CK-12

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Ancient Indian Political Thought

Day & Date: Thursday, 23-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **16**

1) Buddhist time _____ was a Political Power.
   a) Republic b) Controlled Monarchy
   c) Monarchy d) All of these

2) The word 'King' means ______.
   a) To control b) To rule
   c) Shine d) All of these

3) According to 'Saptang theory' the state is the under the authority of the ______.
   a) Control of minister b) Government
   c) People d) Kings

4) Kamandaka's policy has emphasized on the ______ of the minister.
   a) Power b) Service
   c) Merit d) All of these

5) According to 'Shukraneeti' the state is a ______ justification.
   a) Optional b) Mendatory
   c) Secondary d) None of these

6) Considers ______ to be father of the Indian Political Science.
   a) Dr. Radhakrushnan b) Kautilya
   c) U.N. Ghoshal d) Rajani Kothari

7) According to divine theory the kingdom was created by ______.
   a) God b) Man
   c) King d) Nature

8) 'Arya Chanakya' is a book written by ______.
   a) P.K. Atre b) Ram Pradhan
   c) P.L. Deshpande d) Nagnath Kotapalle

9) The 'SABHA' described in ancient India Politics was similar to todays _____.
   a) Loksabha b) Rajyasabha
   c) Judiciory d) All of these

10) A Kings kingdom is a ______.
   a) Democracy b) Military
   c) Monarchy d) All of these

11) The policy started by Kautilya in his book is called ______.
   a) Chanakyaneeti b) Dandneeti
   c) Kautilyapaneeti d) All of these

12) After the Conclusion of Maharashtra ______ had preached Bhishma to Rajdharma.
    a) Udhisthir b) Indra
    c) Samrat d) Gautam

13) Shukraneeti is a famous ______.
    a) Philosophy text b) Scripture
    c) Political texts d) Poetry

14) In his writing, Kamandak mentions a _______ Instead of a minister.
    a) Cauncil of Minister b) Servant
    c) Secretary d) None of these

15) ______ was the first republic in Ancient India.
    a) Kushinagar b) Vaishali
    c) Sarnath d) Lumbini

16) Kautilya has described ______ types of International relations.
    a) 6 b) 7
    c) 8 d) 9

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) **16**

a) Write a note on 'Kautilya Arthashastra'.
b) Saptang Theory
c) What is the 'divine theory' of the kingdom?
d) Write a brief information about the republic During the buddhist period.
e) State the Political Philosophy of Vedanta.
f) Write down the limits of Monarchy.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**

a) Write information about 'Shukraneeti'.
b) Discuss about ancient Republic of India.
c) Explain the philosophy of Kamandkiya Neetisar.
d) Explain what qualities a king should have according to Kautilya.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **16**

Write an essay on political thought in Ancient India.

OR

Write in detail the nature of 'Mahal theory'.

Q.5 Examine the Political Philosophy of the Buddhist period and the Political Philosophy of Vedica period. **16**

SLR-CK-13

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
INTERNATIONAL RELATIONS

Day & Date: Monday, 13-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) पहिल्या महायुध्दानंतर अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष ——— यांनी आंतरराष्ट्रीय राजकारणामध्ये सुसूत्रता निर्माण करण्यासाठी 14 सुत्री कार्यक्रम मांडला.
अ) जॉर्ज बुश ब) बराक ओबामा
क) वुड्रो विल्सन ड) बिल क्विंटन

2) आंतरराष्ट्रीय राजकारणात ——— हे दशक आदर्शवादी प्रभावित असे दशक होते.
अ) 1960 ते 1970 ब) 1950 ते 1960
क) 1980 ते 1990 ड) 1920 ते 1930

3) हेन्स मॉर्गेथॉ यांनी 1948 मध्ये प्रकाशित ——— या ग्रंथात त्यांनी वास्तववादी दृष्टीकोनाची सहा आधारभूत तत्त्वे मांडली.
अ) सिस्टिम अँड प्रोसेस इन इंटरनॅशनल पॉलिटीक्स
ब) दि स्टडी ऑफ बार
क) पॉलीटीक्स अमंग नेशन्स
ड) यापैकी नाही

4) 1944 साली ——— यांनी आर्थिक क्षेत्राबाबतचा खेळ सिध्दत मांडला.
अ) न्युमन व मार्गन्स्टर्न ब) शुबिक व कार्ल डवायइश
क) लिबनीझ व एडज्वर्थ ड) न्यूमन व मॉर्गेन्थॉ

5) आंतरराष्ट्रीय राजकारणात खेळसिध्दांत ——— यांनी मांडला.
अ) न्युमन व मार्गन्स्टर्न ब) शुबिक व कार्ल डवायइश
क) लिबनीझ व एडज्वर्थ ड) न्यूमन व मॉर्गेन्थॉ

6) ——— हे आंतरराष्ट्रीय राजकारणाला बुध्दीबळाचा खेळ समजतात.
अ) हॅन्स मॉर्गेथॉ ब) एडवर्थ
क) चार्लस वर्थ ड) न्यूमन

7) इ.स. 1648 चा ——— तह ही युरोपीय राजकारणात राष्ट्रराज्याच्या उदयाची सुरूवात मानली जाते.
अ) बर्लिनचा ब) वेस्टफॅलियाचा
क) रोमनचा ड) वरील सर्व

8) राष्ट्राची इतर राष्ट्रांचे वर्तन प्रभावित करण्याची क्षमता म्हणजे राष्ट्रीय सत्ता होय अशी व्याख्या राष्ट्रीय सत्तेची कोणी केली आहे?
अ) पेडलफोर्ड व लिंकन ब) ऑर्गन्स्की
क) हार्टमन ड) यापैकी नाही

9) पुढीलपैकी कोणते राष्ट्रीय सत्तेचे वैशिष्टये आहे?
अ) राष्ट्रीय सत्ता हे साधन ही व साध्यही
ब) राष्ट्रीय हितसंबंध साध्य करण्याची क्षमता
क) राष्ट्रीय सत्ता ही गतिमान संकल्पना
ड) वरील सर्व

10) पुढीलपैकी कोणते राष्ट्रीय सत्तेचे मुख्य प्रकार आहेत?
अ) भौतिक सत्ता ब) आार्थिक सत्ता
क) मानसिक सत्ता ड) वरील सर्व

11) राष्ट्रीय सत्तेचा ––– हा घटक स्थीर घटक आहे.
अ) भौगोलिक ब) लोकसंख्या
क) तंत्रज्ञान ड) वरील सर्व

12) राष्ट्राच्या नैसर्गिक साधनसंपत्ती मध्ये ––– यांचा समावेश होतो.
अ) खनिज साधनसंपत्ती ब) शेती उत्पादने
क) अ व ब ड) यापैकी नाही

13) राष्ट्रीय सत्तेचा ––– हा अमूर्त घटक आहे.
अ) भौगोलिक ब) हवामान
क) स्थान ड) विचार प्रणाली

14) राज्यातील लोकांमध्ये ऐक्याची भावना वाढीस लावणे, लोकांना कार्यप्रवण बनविणे, त्यांच्या मनात राष्ट्रीय विचार रूजविणे आणि वेळप्रंसगी राष्ट्रीयहितासाठी त्याग करण्यासाठी स्वतःच्या उदाहरणातून लोकांना प्रेरणा देणे, ही सर्व कार्ये ––– कडून पार पाडली जातात.
अ) नेतृत्व ब) प्रशासन
क) समाज ड) संस्कृती

15) ––– यांनी सत्तासंतुलनाला आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा मूलभूत नियम असे म्हटले आहे.
अ) कॅसलरीघ ब) मार्टिन राईट
क) सीडनी फाय ड) यापैकी नाही

16) पुढील पैकी कोणते सत्तासंतुलनाचे वैशिष्टये आहे?
अ) समतोल ब) तात्पुरती व अस्थीर व्यवस्था
क) प्रयत्नपूर्वक साध्य करणे ड) वरील सर्व

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. **16**

1) आंतरराष्ट्रीय संबंधाची व्याख्या व अर्थ स्पष्ट करा.
2) आदर्शवादी सिध्दांत
3) राजकीय अर्थव्यवस्था
4) आंतरराष्ट्रीय संबंधाची व्याप्ती
5) सत्तासंतुलनाचा अर्थ
6) राष्ट्रहित

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **16**

1) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचे महत्त्व
2) खेळ सिध्दांत
3) खाजगीकरण व जागतिकीकरण
4) सामूहिक सुरक्षा

प्र.4 दिर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **16**

1) आंतरराष्ट्रीय संबंधाची व्याख्या, अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

2) राष्ट्रसत्तेचे घटक सविस्तर लिहा.

प्र.5 दिर्घोत्तरी प्रश्न. **16**

संयुक्त राष्ट्र संघटनेचे यशापयश उदाहरणासह स्पष्ट करा.

SLR-CK-13

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
INTERNATIONAL RELATIONS

Day & Date: Monday, 13-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions. **16**

1) After World War I, US President _____ launched a 14-point program to coordinate international politics.
   a) George Bush b) Barack Obama
   c) Woodrow Wilson d) Abel Quinton

2) In international politics _____ was a decade influenced by idealism.
   a) 1960 to 1970 b) 1950 to 1960
   c) 1980 to 1990 d) 1920 to 1930

3) In his book ______, published in 1948 by Hans Morgenthau, he laid out six basic principles of a realistic approach.
   a) Systems and Processes in International Politics
   b) The Study of Bar
   c) Politics Among Nations
   d) None of these

4) In 1944 _____ he played the game theory of economic sector in.
   a) Newman and Marganstarn b) Shubic and Carl Dwight
   c) Leibniz and Edgeworth d) Newman and Morgenthau

5) Game theory in international politics ______ presented.
   a) Newman and Marganstarn b) Shubic and Carl Dwight
   c) Leibniz and Edgeworth d) Newman and Morgenthau

6) ______ they consider international politics as a game of chess.
   a) Hans Morgenthau b) Edgeworth
   c) Charles Worth d) Newman

7) The Treaty of 1648 is considered to be the beginning of the rise of the Nation in European politics.
   a) Berlin b) Westphalia
   c) Roman d) All of the above

8) Who has defined national power as the ability of a nation to influence the behavior of other nations?
   a) Pedelford and Lincoln b) Organsky
   c) Hartman d) None of these

9) Which of the following is a feature of national power?
   a) National power is both a means and an end
   b) Ability to pursue national interests
   c) National power is the dynamic concept
   d) All of the above

10) Which of the following are the main forms of national power?
  a) Physical power b) Economic power
  c) Mental power d) All of the above

11) This element of national power _____ is a stable element.
  a) Geographical b) Population
  c) Technology d) All of the above

12) The natural resources of a nation include _____.
  a) Mineral resources b) Agricultural product
  c) A and B d) None of these

13) _____ is an intangible element of national power.
  a) Geography b) Climate
  c) Location d) Thought system

14) Increasing the sense of unity among the people of the state, empowering the people, inculcating nationalism in their minds and inspiring the people by their own example to sacrifice for the national interest in time, are all carried out by ______.
  a) Leadership b) Administration
  c) Society d) Culture

15) _____ has called the balance of power the basic rule of international politics.
  a) Castleridge b) Martin Wright
  c) Sydney Fide d) None of these

16) Which of the following is a feature of balance of power?
  a) Equilibrium
  b) Temporary and unstable arrangements
  c) To achieve diligently
  d) All of the above

Q.2 Write short answer. (Any Four) **16**
- **a)** Explain the definition and meaning of international relations?
- **b)** Idealistic Theory
- **c)** Political Economy
- **d)** Scope of International Relations
- **e)** Meaning of Balance of Power
- **f)** National Interest

Q.3 Answer the following question. (Any Two) **16**
- **a)** The Importance of International Relations
- **b)** Game Theory
- **c)** Privatization and Globalization
- **d)** Collective Security

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) **16**

Explain the Definition, Meaning and Nature of International Relations?

OR

Write the Elements of National Power in detail?

Q.5 Answer the following question in detail. **16**

Explain the success of the United Nations with an example?

SLR-CK-14

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Government & Politics of Maharashtra

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

1) सध्या महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री ——— आहेत.
अ) अशोक चव्हाण ब) देवेंद्र फडणवीस
क) एकनाथ शिंदे ड) उद्धव ठाकरे

2) 'दार' कमिशनची स्थापना ——— साली झाली.
अ) 1920 ब) 1938
क) 1947 ड) 1960

3) महाराष्ट्राच्या प्रादेशिक असंतुलनाचा अहवाल यांच्याशी संबंधित आहे.
अ) धनंजयराव गाडगीळ ब) मधू दंडवते
क) यशवंतराव मोहिते ड) वि. म. दांडेकर

4) महाराष्ट्र विधानसभेचा सदस्य पूर्व परवानगीशिवाय किती दिवस अनुपस्थित राहिला तर त्याचे सदस्यत्व रद्द होऊ शकते.
अ) 60 ब) 90
क) 30 ड) 20

5) महाराष्ट्र विधान परिषदेची सदस्य संख्या ——— आहे.
अ) 41 ब) 100
क) 78 ड) 80

6) महाराष्ट्र विधिमंडळाचे हिवाळी अधिवेशन येथे घेतले जाते.
अ) मुंबई ब) नागपूर
क) पुणे ड) अकोला

7) महाराष्ट्र विधान परिषदेची निवडणूक लढविण्यासाठी वयाची अट किती?
अ) 18 ब) 20
क) 25 ड) 30

8) महाराष्ट्र राज्याची स्थापना केव्हा झाली.
अ) 1 मे 1960 ब) 1 जून 1960
क) 15 ऑगस्ट 1960 ड) 26 जानेवारी 1960

9) महाराष्ट्रात ——— कायदेमंडळ पद्धती आहे.

अ) एकगृही	ब) द्विगृही
क) त्रिगृही	ड) यापैकी नाही

10) महाराष्ट्र शासनात कोणती पक्ष पद्धती आहे?

अ) एकपक्ष	ब) द्विपक्ष
क) बहुपक्ष	ड) अपक्ष

11) भारताची आर्थिक राजधानी कोणती?

अ) कोलकता	ब) चेन्नई
क) दिल्ली	ड) मुंबई

12) भाषावार प्रांतरचनेच्या मागणीला कोणाचा पाठिंबा होता.

अ) पंडित नेहरू	ब) सरदार पटेल
क) म. गांधी	ड) डॉ. राजेंद्र प्रसाद

13) ——— यांनी 'स्वाभिमानी शेतकरी संघटना' स्थापना केली.

अ) शरद जोशी	ब) राजू शेट्टी
क) शरद पवार	ड) यापैकी नाही

14) राज्यपुर्नरचना आयोगाचे प्रमख ——— हे होते.

अ) पं. नेहरू	ब) फाजल अली
क) एस. के. दार	ड) के.एम. पण्णीकर

15) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची स्थापना ——— साली झाली.

अ) 1999	ब) 1996
क) 1993	ड) 1990

16) महाराष्ट्रात ——— लॉबीचा दबावगट आहे.

अ) शिक्षण	ब) भाषा
क) शुगर	ड) लिंकर

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**

अ) दलित चळवळ
ब) शिवसेना
क) महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांची पात्रता
ड) विदर्भाचे राजकारण
इ) शेतकरी संघटनेचे उद्दिष्ट कोणते आहेत.
ई) भा.ज.पा आणि विचारप्रणाली

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **16**

अ) संयुक्त महाराष्ट्राच्या निर्मितीमधील मुंबईचे महत्व
ब) महाराष्ट्र विधिमंडळातील कायदे निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
क) राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाचे महाराष्ट्रात विचारप्रणाली व कार्यक्रम सांगा.
ड) संयुक्त महाराष्ट्र समिती

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **16**

महाराष्ट्राच्या आघाडीच्या राजकारणावर निबंध लिहा.

किंवा

संयक्त महाराष्ट्र चळवळ स्पष्ट करा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. **16**

विधानसभेची रचना व कार्ये स्पष्ट करा.

SLR-CK-14

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Government & Politics of Maharashtra

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions. **16**

1) _____ is the chief minister of Maharashtra.
   a) Ashok Chavan b) Devendra Fadnavis
   c) Eknath Shinde d) Uddhav Thackeray

2) Establishment to Dhar commission is on _____.
   a) 1920 b) 1938
   c) 1947 d) 1960

3) The report on regional imbalances in Maharashtra is associated with _____.
   a) Dhananjayrao Gadgil b) Madhu Dandvate
   c) Yashwantrao Mohite d) V.M. Dandekar

4) If the member of Maharashtra legislative assembly is absent in the house without prior permission for days. The membership _____ may be terminate.
   a) 60 b) 90
   c) 30 d) 20

5) Member of Maharashtra legislature council are _____.
   a) 41 b) 100
   c) 78 d) 80

6) The winter session of Maharashtra legislature is contacted at _____.
   a) Mumbai b) Nagpur
   c) Pune d) Akola

7) The age for contesting Maharashtra legislature council election is _____.
   a) 18 b) 20
   c) 25 d) 30

8) The state of Maharashtra is established on _____.
   a) 1st May 1960 b) 1st June 1960
   c) 15th August 1960 d) 26th January 1960

9) ______ legislature system is available in Maharashtra.
   a) Monohouse b) Bicameral
   c) Tri house d) None of these

10) There is system in the Government of Maharashtra.
   a) Single party b) Two party
   c) Multi party d) Independent

11) Which is India's economic capital.
  a) Kolkata b) Chennai
  c) Delhi d) Mumbai

12) Who supported the organization of states on linguistics the basis?
  a) Pandit Nehru b) Sardar Patel
  c) M. Gandhi d) Dr. Rajendra Prasad

13) _____ established the 'Swabhimani Shetkari Sanghatana'?
  a) Sharad Joshi b) Raju Shetty
  c) Sharad Pawar d) None of these

14) _____ was the Chief of State Reconstruction Commission.
  a) Nehru b) Fajal Ali
  c) S.K. Dhar d) K.M Pannikar

15) Nationalist congress party was established in ______.
  a) 1999 b) 1996
  c) 1993 d) 1990

16) In Maharashtra there is pressure group of _____ lobby.
  a) Education b) Language
  c) Sugar d) Liquor

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
a) Dalit movement
b) Shiv-Sena
c) What are the eligibility criteria for member of legislative assembly?
d) Politics of Vidarbha
e) What is the aim of Shetkari Sanghtana?
f) B.J.P and his ideology

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**
a) Importance of Mumbai in the formation of Sanyukta Maharashtra.
b) Law making procedure of Maharashtra Legislature.
c) What is the ideology and programmes of the national congress party in Maharashtra?
d) Sanyukta Maharashtra Samiti.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**
a) Write an essay on coalition politics in Maharashtra.
b) Explain to the sanyukta Maharashtra movement.

Q.5 Answer the following questions. **16**
Describe the composition and power of legislative assembly.

SLR-CK-15

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Research Methodology

Day & Date: Wednesday,15-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

1) ——— हा गृहीतकाचे स्त्रोत नाही.
अ) स्वअनुभव ब) कल्पना
क) सामाजिक पर्यावरण ड) मार्गदर्शकाचे मत

2) खालीलपैकी ——— हे प्राथमिक माहिती संकलनाचे साधन आहे.
अ) मुलाखत ब) संदर्भ ग्रंथ
क) शासकीय कागदपत्रे ड) स्वतःचे मत

3) ——— हे सामाजिक घटकाचे वैशिष्टय आहे.
अ) नियमितता ब) वस्तुनिष्ठता
क) निश्चितता ड) परिवर्तनशीलता

4) ——— हे मुलाखत तंत्राचे वैशिष्टय नाही.
अ) समोरा–समोर संबंध ब) अनिवार्यता
क) विशिष्ट उद्दिष्ट ड) तथ्य संकलन

5) समस्येची कारणे जाणून घेण्यासाठी ——— हा मुलाखतीचा प्रकार उपयुक्त ठरतो.
अ) निदनात्मक मुलाखत ब) उपचारात्मक मुलाखत
क) संशोधनात्मक मुलाखत ड) सामुहिक मुलाखत

6) संशोधन आराखड्यामध्ये ——— चा समावेश होत नाही.
अ) संशोधनाचा विषय ब) संशोधनाचे स्वरुप
क) संशोधनाचे निष्कर्ष ड) संशोधनाचा उद्देश्य

7) संदर्भ ग्रंथ हे माहिती संकलनाचे ——— साधन आहे.
अ) दुय्यम ब) प्राथमिक
क) आदर्श ड) यापैकी नाही

8) मुलाखत ही ——— नमुना निवड पध्दती आहे.
अ) गैर संभाव्यता ब) कोटा
क) सहेतुक ड) यापैकी नाही

9) ––– हे चांगल्या गृहितकाचे वैशिष्टय आहे.
अ) आत्मविश्वास
ब) स्पष्टता
क) वर्णनात्मकता
ड) व्यापकता

10) 'मुलाखत' म्हणजे दोन किंवा अधिक व्यक्तिंमधील ––– होय.
अ) चर्चा
ब) प्रश्नोत्तरे
क) संवादात्मक प्रतिसाद
ड) वाद

11) निरीक्षणाद्वारे संकलित केलेली माहिती ही ––– माहिती असते.
अ) प्रत्यक्ष
ब) दुय्यम
क) प्राथमिक
ड) वास्तविक

12) खालीलपैकी ––– हा संकल्पना निर्मितीचा आधार असतो.
अ) प्रत्यक्ष ज्ञान
ब) समज
क) संभाषण
ड) काल्पनिकता

13) ऐतिहासिक संशोधनासाठी ––– आवश्यक असतेच असे नाही.
अ) गृहीतक
ब) समस्या सूत्रण
क) उद्देश
ड) उपसंहार

14) आंतरविद्याशाखीय संशोधन म्हणजे –––.
अ) विशुध्द शास्त्रांची मदत घेणे
ब) समाजशास्त्राची मदत घेणे
क) विषयबाह्य संशोधन करणे
ड) इतर शास्त्रांची मदत घेणे

15) समाजाच्या एखाद्या समस्येबाबत तात्काळ उपाययोजना शोधण्याचा प्रयत्न म्हणजे ––– होय.
अ) मुलभूत संशोधन
ब) उपयोजित संशोधन
क) गुणात्मक संशोधन
ड) विश्लेषणात्मक संशोधन

16) अहवाल लेखन ही संशोधन प्रक्रियेतील ––– पायरी असते.
अ) पहिली
ब) तिसरी
क) दुसरी
ड) शेवटची

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**

अ) संशोधन पध्दतीचा अर्थ स्पष्ट करा.
ब) संशोधनाचे महत्व विषद करा.
क) गृहीतक म्हणजे काय?
ड) प्रश्नावलीचा अर्थ लिहा.
इ) अहवाल लेखनाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ई) व्यष्टी अभ्यास म्हणजे काय?

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **16**

अ) संकल्पनाचे प्रकार
ब) संशोधन विषयाची निवड
क) प्रश्नावलीचे प्रकार
ड) अहवाल लेखनाची उद्दिष्ट्ये

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) **16**

संशोधनाचे विविध प्रकार विषद करा.

किंवा

संशोधन आराखड्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.5 मुलाखतीच्या विविध तंत्रांची चर्चा करा. **16**

SLR-CK-15

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Research Methodology

Day & Date: Wednesday,15-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **16**

1) ______ is not a source of hypothesis.
a) Self experience b) Ideas
c) Social environment d) Opinion of guide

2) The primary source of data is ______.
a) Interview b) Reference book
c) Government document d) Self opinion

3) The characteristic of social phenomena is ______.
a) regularity b) factuality
c) certainty d) dynamic

4) ______ is not the characteristic of an interview.
a) Face to face relations b) Compulsory
c) Specific objective d) Data collection

5) ______ interview is useful to know the causes of problem.
a) diagnostic b) Treatment
c) Research d) Group

6) ______ is not included in research design.
a) Topic of research b) Nature of research
c) Conclusion of research d) Objective of research

7) Reference book is a ______ source of data.
a) Secondary b) Primary
c) Ideal d) None of these

8) Interview is a ______ sampling method.
a) Non probable b) Quota
c) Purposive d) None of these

9) ______ is a characteristic of good hypothesis.
a) Confidence b) Clarity
c) Descriptiveness d) Comprehensiveness

10) An 'Interview' means ______ between two or more persons.
a) discussion b) question-answers
c) communicative response d) debate

11) Information collected through Observation is known as ______ data.
a) Direct b) Secondary
c) Primary d) Factual

12) ______ of the following is the basis of Concept creation.
a) Direct knowledge b) Understanding
c) Communication d) Idealism

13) For the Historic research ______ is not always essential.
a) Hypothesis b) Problem of research
c) Objectives d) Clarity

14) Interdisciplinary research means ______.
a) To take the help of pure science
b) To take the help of sociology
c) To make research beyond the subject
d) To take the help of other sciences

15) An attempt to find a solution to an immediate problem of society is known as ______.
a) Fundamental research b) Applied research
c) Quantitative research d) Descriptive research

16) Report writing is ______ stage in research process.
a) First b) Third
c) Second d) Last

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) **16**
a) Write meaning of research methodology.
b) Explain the importance of research.
c) What is Hypothesis?
d) Write the meaning of Questionnaire.
e) Explain the objectives of report writing.
f) What is case study method?

Q.3 Write short notes. (Any Two) **16**
a) Types of Concepts
b) Selection of research topic
c) Types of Questionnaire
d) Objectives of report writing

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **16**
Explain the different types of research.

OR

State the characteristics of research design.

Q.5 Discuss the different techniques of Interview. **16**

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
Western Political Thought

Day & Date: Thursday, 16-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

1) 'दि सिटी ऑफ गॉड' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) टी. एच. ग्रीन ब) प्लेटो
क) मार्क्स ड) संत ऑगस्ताईन

2) ॲक्विनास कोणती राज्यव्यवस्था श्रेष्ठ मानतो?
अ) कुलीन ब) राजतंत्र
क) धनिकतंत्र ड) लोकशाही

3) पुढीलपैकी कोणता ग्रंथ प्लेटोचा नाही?
अ) दी रिपब्लिक ब) दी पॉलिटिक्स
क) दी लॉज ड) दास कॅपिटल

4) 'राज्यकर्त्यांनी महिला आणि संपत्ती यापासून दूर राहिले पाहिजे', असे मत कोणी मांडले?
अ) ॲरिस्टॉटल ब) प्लेटो
क) हेगेल ड) मार्क्स

5) अरिस्टॉटलच्या मते, राज्याची सार्वभौम सत्ता कोणत्या वर्गाकडे असावी?
अ) श्रीमंत वर्गाकडे ब) गरीब वर्गाकडे
क) मध्यम वर्गाकडे ड) यापैकी नाही

6) रुसो चा सामाजिक करार कशावर अवलंबून आहे?
अ) सामूहिकी ईहा ब) कायदा
क) न्याय ड) हक्क

7) हॉब्जने कोणत्या ग्रंथात अनियंत्रित राजेशाही चा पुरस्कार केला आहे?
अ) डी कारपोर ब) डी साईव्ह
क) लेव्हिएथन ड) डी होमाईन

8) हॉब्जने राज्याचे किती प्रकार सांगितले?
अ) 3 ब) 4
क) 5 ड) 6

9) अरिस्टॉटलच्या मते, कोणत्या राज्य प्रकारात सुवर्णमध्याचे तत्व अमलात आणले आहे?
अ) राजेशाही ब) अल्पजनशाही
क) समतोल सत्ता ड) लोकशाही

10) रुसोला कोणती लोकशाही अभिप्रेत होती?
अ) प्रत्यक्ष लोकशाही ब) प्रातिनिधिक लोकशाही
क) अध्यक्ष लोकशाही ड) सर्वंकष लोकशाही

11) प्लेटोच्या 'रिपब्लिक' चा मध्यवर्ती विषय कोणता आहे?
अ) न्याय ब) शिक्षणाची व्यवस्था
क) साम्यवादाची संकल्पना ड) तत्त्वज्ञानी राजा

12) राज्यशास्त्राचा जनक म्हणून कोणास ओळखले जाते?
अ) प्लेटो ब) हेगेल
क) ॲरिस्टॉटल ड) कार्ल मार्क्स

13) ——— मध्ये इंग्लंडमध्ये घडून आलेल्या वैभवशाली राज्यक्रांतीची बीजे जॉन लॉक च्या राजकीय विचारात सापडतात.
अ) 1688 ब) 1650
क) 1789 ड) 1917

14) पुढीलपैकी कोणता विचारवंत सामाजिक कराराशी संबंधित नाही?
अ) हॉब्स ब) लॉक
क) रुसो ड) मार्क्स

15) टि.एच.ग्रीन याने कोणत्या ग्रंथात राज्यासंबंधी विचार मांडले आहेत?
अ) लेक्चर्स ऑन प्रिन्सिपल्स ऑफ पोलिटिकल ऑब्लिकेशन
ब) लिबरल लेजिस्लेशन
क) तर्कशास्त्राची पध्दत
ड) स्वातंत्र्याविषयी

16) 'हेमलॉक' हे विष पिऊन मरण्याची शिक्षा कोणाला ठोठवण्यात आली होती?
अ) प्लेटो ब) हेगेल
क) ॲरिस्टोटल ड) सॉक्रेटिस

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **16**

अ) प्लेटोची आदर्श राज्याची संकल्पना सांगा.
ब) संत ऑगस्ताईन यांचे राजकीय विचार यावर टीप लिहा.
क) सॉक्रेटिस यांच्या वर टीप लिहा.
ड) थॉमस ॲक्विनासचे राजकीय विचार थोडक्यात लिहा.
इ) हेगेल चा विरोध विकासवाद स्पष्ट करा.
ई) टी.एच.ग्रीन चे स्वातंत्र्य विषयीचे विचार सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **16**

अ) प्लेटोच्या शिक्षण विषयक विचारावर भाष्य करा.
ब) हेगेलचा आदर्शवाद स्पष्ट करा.
क) टी.एच.ग्रीन चे राज्यविषयक विचार सांगा.
ड) जॉन लॉकच्या धर्मविषयक विचारांचे मूल्यमापन करा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) **16**

अरिस्टॉटलच्या क्रांती विषयक विचारांची चर्चा करा.

किंवा

मानवी स्वभावासंबंधीचे हॉब्जचे विचार सांगा.

प्र.5 रुसोची सामूहिक ईहेची संकल्पना स्पष्ट करुन तिचे मूल्यमापन करा. **16**

SLR-CK-16

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
Western Political Thought

Day & Date: Thursday, 16-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **16**

1) Who wrote the book 'The City of God'?
a) T.H. Green b) Plato
c) Marx d) Saint Augustine

2) Which state system does Aquinas considered superior?
a) Elite system b) Monarchy
c) Wealth system d) Democracy

3) Which of the following book does not belong to Plato?
a) The Republic b) The Politics
c) The Laws d) Das Capital

4) Who said that rulers should stay away from women and wealth?
a) Aristotle b) Plato
c) Hegel d) Marx

5) According to Aristotle which class should have the sovereign power of the state?
a) To the rich class b) To the poor class
c) To the middle class d) None of these

6) On what does Rousseau's social contract depend?
a) General will b) Law
c) Justice d) Right

7) In which book did Hobbes advocate uncontrolled monarchy?
a) De corporate b) De Civic
c) Liviathan d) De Homine

8) How many types of kingdoms did Hobbes state?
a) 3 b) 4
c) 5 d) 6

9) In which form of the state according to Aristotle the principle of golden mean is introduced?
a) Monarchy b) Oligarchy
c) Polity d) Democracy

10) What democracy did Rousseau mean?
a) Direct democracy b) Representative democracy
c) Presidential democracy d) Comprehensive democracy

11) What is the central theme of Plato's republic?
a) Justice b) Scheme of education
c) Idea of communism d) Philosopher king

12) Who is regarded as 'The father of Political Science'?
a) Plato b) Hegel
c) Aristotle d) Karl Marx

13) The glorious state revolution that took place in England in ______ its found in John Locke's political views.
a) 1688 b) 1650
c) 1789 d) 1917

14) Which of the following thinkers is not related to social contract?
a) Hobbes b) Locke
c) Rousseau d) Karl Marx

15) In which book did T.H. Green express his views on the state?
a) Lectures on principles of Political obligation
b) Liberal legislation
c) The system of logic
d) On liberty

16) Who was sentenced to death for drinking the poison of 'Hemlock'?
a) Plato b) Hegel
c) Aristotle d) Socrates

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
a) Explain Plato concept of ideal king.
b) Write a note on the political views of Saint Augustine.
c) Write a note on Socrates.
d) Briefly write the political thought of Thomas Aquinas.
e) Explain Hegel's Dialectical method.
f) Describe T.H. Green's views on freedom.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**
a) Comment on Plato's views on education.
b) Explain Hegel's idealism.
c) T.H. Green's views on the state.
d) Evaluate John Locke's religious views.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) **16**
Discuss Aristotle's views on revolution.

OR

Describe Hobbe's views on human nature.

Q.5 Explain and evaluate Rousseau's concept of 'General Will'. **16**

SLR-CK-18

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Indian Foreign Policy

Day & Date: Monday, 20-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) 'राज्याने आपल्या अधिकारकक्षेच्या पलीकडील क्षेत्रात प्रभाव टाकण्यासाठी केलेली कृती म्हणजे परराष्ट्रधोरण होय' अशी कोणी केली आहे?
   अ) प्रो. चार्ल्स बर्टन मार्शल ब) सेसिक क्रॅब
   क) श्लेश्चर ड) नॉर्मन हिल

2) परराष्ट्रधोरणामध्ये ––– याला सर्वधिक महत्व असते.
   अ) राष्ट्रहित ब) व्यक्तीहित
   क) धर्महित ड) संघटनहित

3) परराष्ट्रधोरण ––– या घटकांचा प्रभाव पडतो.
   अ) भौगोलिक परिस्थिती ब) लष्करी सामर्थ्य
   क) औद्योगिकप्रगती ड) वरील सर्व

4) परराष्ट्रधोरणाची कोणती उद्यिष्टे असतात?
   अ) राष्ट्रीय सत्तेची वृध्दी ब) प्रभावक्षेत्र निर्माण करणे
   क) आंतरराष्ट्रीय शांतता ड) वरील सर्व

5) विचारधारा व लोकमत हे परराष्ट्रधोरणाचे निर्धारक घटक आहेत का?
   अ) नाहीत ब) आहेत
   क) सांगता येत नाही ड) अर्ध सत्य

6) ––– येथे भरलेली आफ्रिका–आशिया नवोदित राष्ट्राची परिषद हा अलिप्ततावादाचा पाया मानला जातो.
   अ) हवाना ब) लुसाका
   क) कैरो ड) बांडूंग

7) अलिप्ततावादी चळवळ निर्माण करण्याकामी कोणाची भूमिका महत्त्वाची होती.
   अ) पंडित नेहरू ब) नासेर आराफत
   क) टिटो ड) वरील सर्व

8) अलिप्ततावादाची मुलतत्वे कोणती आहेत?
   अ) वसाहतवादाला विरोध ब) शांततेची आवश्यकता
   क) लष्करी गटात सहभागी न होणे ड) वरील सर्व

9) मॅकमोहन रेषा कोणत्या देशाच्या सीमारेषेला आहे?
   अ) भारत–बांग्लादेश ब) भारत–श्रीलंका
   क) भारत–पाक ड) भारत–चीन

10) ––– साली भारत–चीन युध्द झाले.
अ) 1971 ब) 1975
क) 1962 ड) 1965

11) भारतीय परराष्ट्रधोरणाचे शिल्पकार कोणाला मानले जाते?
अ) पंडित नेहरू ब) इंदिरा गांधी
क) राजीव गांधी ड) नरेंद्र मोदी

12) जम्मू – काश्मीरचा प्रश्न कोणत्या देशाने युनो मध्ये घेऊन गेला.
अ) पाकिस्तान ब) भारत
क) अमेरिका ड) रशिया

13) ताश्कंद करार कधी झाला?
अ) 1966 ब) 1971
क) 1975 ड) 1999

14) बांग्लादेश स्वातंत्र्य आंदोलनाचे ––– यांनी नेतृत्व केले.
अ) मोहम्मद युसूफ ब) शेख मुजीब रहमान
क) शेख हसिना ड) यापैकी नाही

15) 18 जुलै 2005 रोजी भारताने ––– देशाबरोबर नागरी आण्विक ऊर्जा करार केला होता?
अ) रशिया ब) ब्रिटन
क) अमेरिका ड) फ्रान्स

16) 1955 मध्ये भारत आाणि ––– दरम्यान भिलाई पोलाद प्रकल्पाचा करार झाला.
अ) अमेरिका ब) जपान
क) रशिया ड) इटली

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. **16**
1) परराष्ट्र धोरणाचे दोन उद्दिष्टे लिहा.
2) भारताचे पंचशील धोरण लिहा.
3) भारत–बांग्लादेश यांचे संबंध स्पष्ट करा .
4) अलिप्ततावादी चळवळ स्पष्ट करा.
5) भारत–अमेरिका संबंध लिहा.
6) भारत–चीन संबंध लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**
1) परराष्ट्र धोरणाचा अर्थ सांगून स्वरूप स्पष्ट करा.
2) भारताचे रशियासोबतचे संबंध सविस्तर लिहा.
3) परराष्ट्र धोरणाची निर्मिती प्रक्रिया लिहा.
4) भारताची भौगोलिक आर्थिक रणनिती स्पष्ट करा.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **16**
1) परराष्ट्र धोरणाचे निर्धारक घटक सविस्तर लिहा.

किंवा

2) भारतीय परराष्ट्र धोरणातील सातत्य आणि बदल स्पष्ट करा.

प्र.5 भारताचे पाकिस्तान व अफगाणिस्तानशी संबंध सविस्तर लिहा. **16**

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Indian Foreign Policy

Day & Date: Monday, 20-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions. **16**

1) Who has said that 'foreign policy is the action taken by the state to exert influence beyond its jurisdiction'?
a) Prof. Charles Burton Marshall b) Cesic Crab
c) Schlescher d) Norman Hil

2) It is of utmost importance in foreign policy.
a) National Interest b) Individual
c) Religious d) Union Interest

3) Foreign policy _____These factors have an effect.
a) Geographical conditions b) Military strength
c) Industrial progress d) All of the above

4) What are the objectives of foreign policy?
a) Increase in national power b) Creation of sphere of influence
c) International peace d) All of the above

5) Are ideology and public opinion the determining factor of foreign policy?
a) No b) Yes
c) Can't tell d) Half truth

6) _____ The conference of the newly formed Africa-Asia Nation is considered to be the foundation of non-alignment.
a) Havana b) Lusaka
c) Cairo d) Bandum

7) Whose role was important in creating the non-aligned movement?
a) Pandit Nehru b) Nasser Arafat
c) Tito d) All of the above

8) What are the principles of non-alignment?
a) Opposition to colonialism
b) Need for peace
c) Non-participation in military groups
d) All of the above

9) McMahon Line is bordered by which country?
a) India-Bangladesh b) India-Sri Lanka
c) India-Pakistan d) India-Chaina

10) Indo-China war took place in _____?
a) 1971 b) 1975
c) 1962 d) 1965

11) Who is considered as the architect of Indian foreign policy?
a) Pandit Nehru b) Indira Gandhi
c) Rajiv Gandhi d) Narendra Modi

12) Which country took the issue of Jammu and Kashmir to UNO?
a) Pakistan b) India
c) USA d) Russia

13) When was the Tashkent Agreement signed?
a) 1966 b) 1971
c) 1975 d) 1999

14) Bangladesh Independence Movement was led by _____.
a) Mohammad Yusuf b) Sheikh Mujib Rahman
c) Sheikh Hasina d) None of these

15) On July 18, 2005, India signed the Civil Nuclear Energy Agreement with the country.
a) Russia b) Britain
c) USA d) France

16) Bhilai Steel Project was signed between India and _____ in 1955.
a) USA b) Japan
c) Russia d) Italy

Q.2 Write short answer (Any Four) **16**
a) Write two foreign policy objectives?
b) Write India's Panchshil policy?
c) Explain India-Bangladesh relations?
d) Explain the non-aligned movement?
e) Write India-US relations?
f) Write India-China relations

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**
a) Explain the nature of foreign policy?
b) Write in detail India's relations with Russia?
c) Write the process of making foreign policy?
d) Explain India's geo-economic strategy?

Q.4 Answer the following question in detail (Any One) **16**
Write down the determinants of foreign policy in detail?

OR

Explain the continuity and change in Indian foreign policy?

Q.5 Answer the following question in detail (Any One) **16**
Describe India's relations with Pakistan and Afghanistan in detail?

SLR-CK-19

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Local Self Government in Maharashtra

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) खालीलपैकी कोणत्या योजनेचे रूपांतर पंचायत राज यंत्रणेत झााले.
अ) सामूहिक विकास योजना ब) निर्मल भारत अभियान
क) सार्वजनिक आरोग्य योजना ड) यापैकी नाही

2) पुढीलपैकी कोणत्या तत्वावर आधारित स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे कार्य चालते.
अ) हुकूमशाही ब) साम्यवाद
क) लोकशाही ड) राजेशाही

3) स्वातंत्र्यपूर्व काळात स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या कार्याची पाहणी करण्यासाठी पुढीलपैकी कोणत्या आयोगची नेमणूक करण्यात आली होती?
अ) सायमन कमिशन ब) रॉयल विकेंद्रीकरण आयोग
क) सर्वोदय योजना ड) यापैकी नाही

4) भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमात राज्य ग्रामपंचायतीची निर्मिती करून स्वयंशासित संस्था अधिकार देईल असे म्हटले आहे?
अ) कलम 40 ब) कलम 41
क) कलम 42 ड) कलम 43

5) खालीलपैकी कोणत्या समितीने सामुदयिक विकास योजनेचा अभ्यास करून पंचायत राज संस्थांची शिफारस केली?
अ) वंसतरावनाईक समिती ब) बळवंतराय मेहता समिती
क) बोंगिरवर समिती ड) यापैकी नाही

6) खालीलपैकी कोणती समिती बळवंतराय मेहता समितीच्या शिफारशीचा अभ्यास करण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने नेमली.
अ) बळवंतराय मेहता समिती ब) वंसतरावनाईक समिती
क) बोंगिरवर समिती ड) यापैकी नाही

7) पुढीलपैकी कोणाच्या अध्येक्षतेखाली पंचायत राज्य मूल्यमापन समितीची स्थापना महाराष्ट्र शासनाने केली.
अ) बोंगीरवर ब) पी. बी. पाटील
क) कोठारी ड) यापैकी नाही

8) भारतातील लोकशाही विकेंद्रीकरणाचा किंवा पंचायत राज्याचा स्वीकार करणारे पहिले घटकराज्य कोणते ठरले?
अ) महाराष्ट्र ब) राजस्थान
क) हरियाणा ड) केरळ

9) खालीलपैकी कोणत्या अधिनियमाने महाराष्ट्रात पंचायत राज्याची स्थापना करण्यात आली?
   अ) मुंबई पोलीस अधिनियम 1951
   ब) महाराष्ट्र राज्य जिल्हा परिषद व पचायत समिती अधिनियम 1961
   क) दोन्ही
   ड) यापैकी नाही

10) खालीलपैकी कोणत्या घटनादुरूस्तीने नागरी स्थानिक स्वराज संस्थांना घटनात्मक दर्जा प्राप्त झाला?
   अ) 71 वी घटनादुरूस्ती ब) 72 वी घटनादुरूस्ती
   क) 73 वी घटनादुरूस्ती ड) 74 वी घटनादुरूस्ती

11) खालीलपैकी विसंगत जोडी ओळखा.
   अ) महानगरपालिका – नगराध्यक्ष ब) नगरपालिका – नगराध्यक्ष
   क) ग्रामपंचायत – सरपंच ड) पंचायत समिती – सभापती

12) खालीलपैकी कोणती समिती महानगरपालिकेत सर्वात महत्वाची मानली जाते.
   अ) स्थायी समिती ब) पाणीपुरवठा समिती
   क) आरोग्य समिती ड) यापैकी नाही

13) खालीलपैकी कोणती संस्था पंचायत समितीच्या बजेटला संमती देते?
   अ) राज्य शासन ब) भारत सरकार
   क) जिल्हा परिषद ड) यापैकी नाही

14) खालीलपैकी कोण ग्रामपंचायतीचा सचिव म्हणून काम पाहते?
   अ) तलाठी ब) ग्रामसेवक
   क) कृषि सहाय्यक ड) यापैकी नाही

15) खालीलपैकी विसंगत जोडी ओळखा.
   अ) महानगरपालिका – आयुक्त
   ब) नगरपालिका – मुख्य कार्यकारी अधिकारी
   क) ग्रामपंचायत – गट विकास अधिकारी
   ड) पंचायत समिती – गट विकास अधिकारी

16) खालीलपैकी कोणत्या घटनादुरूस्तीने पंचायत राजव्यस्थेला घटनात्मक दर्जा प्राप्त झाला?
   अ) 71 वी घटनादुरूस्ती ब) 72 वी घटनादुरूस्ती
   क) 73 वी घटनादुरूस्ती ड) 74 वी घटनादुरूस्ती

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. **16**

1) ग्रामपंचायतीची उत्पादनाची साधने
2) बळवंतराय मेहता समितीच्या शिफारशी
3) वंसतराव नाईक समितीच्या शिफारशी
4) स्थानिक स्वराज्य संस्थाचे महत्व
5) स्थानिक स्वराज्य संस्थाचे स्वरूप
6) स्थानिक स्वराज्य संस्थाचा विकास

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) नगरपालिकेची रचना, अधिकार व कामे स्पष्ट करा.
2) ग्रामपंचायतीची रचना, अधिकार व कामे स्पष्ट करा.
3) 73 वी घटनादुरूस्ती
4) 74 वी घटनादुरूस्ती

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. **16**

1) महानगरपालिकेची रचना, अधिकार व कामे स्पष्ट करा.

किंवा

2) पंचायत समितीची रचना, अधिकार व कामे स्पष्ट करा.

प्र.5 जिल्हा परिषदेची रचना, अधिकार व कामे सविस्तर स्पष्ट करा. **16**

SLR-CK-19

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Local Self Government in Maharashtra

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions. **16**

1) Which of the following schemes was converted into the Panchayat Raj system?
   a) Community Development Programme
   b) Nirmal Bharat Abhiyan
   c) Public Health programme
   d) None of the above

2) Based on which of the following principles does local self-government function?
   a) Dictatorship b) Communism
   c) Democracy d) Monarchy

3) Which of the following commissions was appointed in the pre-independence period to look into the functioning of local self government?
   a) Sayman commission
   b) Royal commission on decentralization
   c) Sarudyav Plan
   d) None of the above

4) Which article of the Indian Constitution states that the State Gram Panchayat should be created and empowered by an autonomous body?
   a) Article 40 b) Article 41
   c) Article 42 d) Article 43

5) Which of the following committees studied the Community Development Programme and recommended Panchayat Raj Institutions?
   a) Vasantrao Naik Committee b) Balwantrai Mehta Committee
   c) Bongirwar Committee d) None of the above

6) Which of the following committees was appointed by the Government of Maharashtra to study the recommendations of the Balwantrai Mehta Committee?
   a) Balwantrai Mehta Committee b) Vasantrao Naik Committee
   c) Bongirwar Committee d) None of the above

7) The Panchayat raj Evaluation Committee was set up by the Government of Maharashtra under the presidency of which of the following?
   a) Bongirwar b) P.B. Patil
   c) Kothari d) None of the above

8) Which was the first constituent state in India to adopt democratic decentralization or panchayat raj?
   a) Maharashtra b) Rajasthan
   c) Haryana d) Kerala

9) Which of the following acts established panchayati raj in Maharashtra?
   a) The Bombay Police act, 1951
   b) The Maharashtra Zilla Parishads and Panchayat Samitis Act, 1961
   c) Both
   d) None of the above

10) Which of the following amendments gave constitutional status to the civil local self institutions?
   a) 71th Constitutional Amendment b) 72th Constitutional Amendment
   c) 73th Constitutional Amendment d) 74th Constitutional Amendment

11) Which of the following incorrect pairs?
   a) Municipal Corporation – Mayor b) Municipality – Mayor
   c) Gram Panchayat – Sarpanch d) Panchayat Samiti – Speaker

12) Which of the following committees is considered as the most important in a municipal corporation?
   a) Standing Committee b) Water Supply Committee
   c) Health Committee d) None of the above

13) Which of the following institutions consent to the budget of panchayat samiti?
   a) State Government b) Government of India
   c) Zilla Parishad d) None of above

14) Which of the following acts as the Secretary of a Gram Panchayat?
   a) Talathi b) Gramsevak
   c) Agriculture assistant d) None of the above

15) Which of the following incorrect pairs?
   a) Municipal Corporation – Commissioner
   b) Municipality – Mayor
   c) Gram Panchayat- Block Development of office
   d) Panchayat Samiti- Block Development of office

16) Which of the following amendments gave constitutional status to the panchayat system?
   a) 71th Constitutional Amendment b) 72th Constitutional Amendment
   c) 73th Constitutional Amendment d) 74th Constitutional Amendment

Q.2 Write short answer (Any Four) **16**

a) Sources of income of gram panchayat
b) Recommendation of Balwant Rai Mehta committee
c) Recommendation of Vasantrao Naik committee
d) Importance of Local Self Government
e) Nature of Local Self Government
f) Development of Local Self Government

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**

a) Explain the composition, powers and functions of the municipality.
b) Explain the composition, powers and functions of the gram panchayat.
c) 73th Constitutional Amendment
d) 74th Constitutional Amendment

Q.4 Answer the following question in detail (Any One) **16**

Explain the composition, powers and functions of the municipal corporation

OR

Explain the composition, powers and functions of the panchayat samiti.

Q.5 Answer the following question in detail (Any One) **16**

Explain the composition, powers and functions of the zilla parishad.

SLR-CK-20

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Western Political Thinker

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) 'आजपर्यंतचा सर्व अस्तित्वात असलेल्या समाजाचा इतिहास हा वर्ग संघर्षाचा इतिहास आहे,' हे वाक्य कोणी म्हटले?
अ) कार्ल मार्क्स ब) प्लेटो
क) जे. एस. मिल ड) ॲरिस्टॉटल

2) खालील पैकी कोणत्या विचारवंताने 'दास कॅपिटल' हा ग्रंथ लिहिला?
अ) ॲरिस्टॉटल ब) बेंथम
क) लेनिन ड) कार्ल मार्क्स

3) 'संतुष्ट डुकरा पेक्षा असंतुष्ट मनुष्य होणे चांगले, संतुष्ट मुर्खापेक्षा असंतुष्ट सॉक्रेटीस होणे चांगले,' असे कोणी म्हटले आहे?
अ) जे. एस. मिल ब) रूसो
क) कार्ल मार्क्स ड) लेनिन

4) प्रातिनिधिक शासना संबंधाची संकल्पाना ––– यांनी मांडली
अ) जे. एस. मिल ब) बेंथम
क) कार्ल पॉपर ड) माओ

5) लेनिनने मार्क्सवादी सिध्दांत स्वीकारून कोणत्या देशाच्या परिस्थितीला अनुरूप असे त्याला स्वरूप दिले?
अ) इंग्लंड ब) रशिया
क) जपान ड) चीन

6) ––– पक्षाला लेनिनने सेना प्रमुख म्हटले आहे.
अ) मजूर ब) कॉंग्रेस
क) साम्यवादी ड) शेतकरी

7) माओने आपल्या विचारात कोणास महत्व दिले आहे?
अ) कामगार ब) शेतकरी
क) भांडवलदार ड) नोकर

8) लोकयुध्दाची संकल्पना कोणी मांडली?
अ) माओ ब) लेनिन
क) कार्ल मार्क्स ड) जॉन राल्स

9) बेन्थॅमने कोणत्या पुस्तकात सुख – दुःख, सुधारणात्मक कायद्याचे महत्व, या संदर्भात विचार मांडले आहेत?
अ) पोलिटिकल इकॉनॉमी
ब) प्रिन्सिपल ऑफ मोरल्स ॲन्ड लेजीस्लेशन
क) थेअरी ऑफ पनिशमेंट
ड) वेल्थ ऑफ नेशन

10) उपयुक्तावादाचा जनक कोणास म्हटले जाते?
अ) लाक ब) रूसो
क) ग्रीन ड) बेंन्थॅम

11) इसाह बर्लिनने सकारात्मक स्वातंत्र्याचे किती पैलू सांगितले आहेत?
अ) 2 ब) 3
क) 4 ड) 5

12) इसाह बर्लिनने कोणते पुस्तक लिहिले?
अ) ऑन लिबर्टी ब) टू कन्सेप्ट ऑफ लिबर्टी
क) दास कॅपिटल ड) पोलिटिकल इकॉनॉमी

13) नव्या डाव्या चळवळीशी संबंधित कोण होते?
अ) पेरी ॲडरसन ब) तारक अली
क) थॉम्सन ड) वरील सर्व

14) न्याय विषयक सिध्दांत कोणी मांडला?
अ) इसाह बर्लिन ब) कार्ल पॉपर
क) लॉक ड) जॉन राल्स

15) क्रिटिकल थेअरी कोणी मांडली?
अ) हेबरमास ब) जॉन रॉल्स
क) इसाह बर्लिन ड) कार्ल पॉपर

16) ––– हा नव्या डाव्या चळवळीचा प्रणेता मानला जातो.
अ) ग्रामसी ब) हर्बट मारक्यूज
क) हेबरमास ड) माओ

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) उपयुक्तावाद म्हणजे काय?
2) जे. एस. मिलचे समाजवादासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा.
3) कार्ल मार्क्सचे राज्स विषयक विचार स्पष्ट करा.
4) माओची चिरकालीन क्रांतीची संकल्पना सांगा.
5) इसाह बर्लिनने मांडलेला स्वातंत्र्याचा सिध्दांत सांगा.
6) जॉन रॉल्सचा न्याय विषयक सिध्दांत सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) लेनिनचा क्रांतीचा सिध्दांत स्पष्ट करा.
2) माओच्या तत्वज्ञानातील प्रमुख वैशिष्टये कोणती?
3) कार्ल पॉपर यांचे लोकशाही विषयक विचार सांगा.
4) नव – मार्क्सवादाची वैशिष्टये कोणती?

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) **16**

1) नव्या डाव्या चळवळीची वैशिष्टये कोणती?

2) क्रिटिकल थेअरी संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.5 कार्ल मार्क्स ची साम्यवादी समाज रचनेची कल्पना विशद करा. **16**

SLR-CK-20

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Western Political Thinker

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose correct alternative. **16**

1) 'The history of all hitherto existing society is the history of all class struggle', these words are said by
a) Karl marks b) Plato
c) J.S. Mill d) Aristotle

2) Who of the following wrote 'Das Capital'?
a) Aristotle b) Bentham
c) Lenin d) Karl Marks

3) Who said, 'It is better to be a human being dissatisfied than a pig satisfied, better to be a Socrates dissatisfied than a fool satisfied'?
a) J.S. Mill b) Rousseau
c) Karl Marks d) Lenin

4) Concept of Representative Government is advocated by______
a) J.S. Mill b) Bentham
c) Karl Popper d) Mao

5) Lenin adopted Marxist theory and adopted it to the conditions of which country?
a) England b) Russia
c) Japan d) China

6) _____ Party Lenin calls the army chief.
a) Workers b) Congress
c) Communist d) Farmer

7) Whom did Mao consider important in his thinking?
a) Workers b) Farmers
c) Capitalist d) Servants

8) Who introduced the concept of 'People's War'?
a) Mao b) Lenin
c) Karl Marks d) John Rawls

9) In which book did Bentham express his thoughts on happiness sorrow and the importance of corrective law?
a) Political economy
b) Principles of morals and legislation
c) Theory of punishment
d) Wealth of nation

10) Who is called the father of utilitarianism?
a) Locke
b) Rousseau
c) Green
d) Bentham

11) How many aspects of positive freedom has Isaiah Berlin described?
a) 2
b) 3
c) 4
d) 5

12) Which book did Isaiah Berlin write?
a) On liberty
b) Two concepts of Liberty
c) Das capital
d) Political economy

13) Who was associated with the New Left Movement?
a) Perry aderson
b) Tarak Ali
c) Thomson
d) All of the above

14) Who proposed the 'Theory of Justice'?
a) Isaiah Berlin
b) Karl Popper
c) Locke
d) John Rawls

15) Who proposed the 'Critical Theory '?
a) Habermas
b) John Rawls
c) Isaiah Berlin
d) Karl Popper

16) _____ is considered to be the pioneer of the New Left Movement?
a) Gramsci
b) Herbert Marcuse
c) Habermas
d) Mao

Q.2 Write short answer. (Any Four) **16**

a) What is utilitarianism?
b) Explain J.S. Mill's view on socialism.
c) Explain Karl Mark's view on the state.
d) Explain Mao's concept of perpetual revolution.
e) Explain Isaiah Berlin's doctrine of freedom.
f) Explain John Roll's theory of justice

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**

a) Explain Lenin's theory of revolution.
b) What are the main features of Mao's philosophy?
c) Explain Karl Popper view on democracy.
d) What are the features of Neo - Marxism?

Q.4 Answer the following question in detail. (Any One) **16**

a) What are the characteristics of the new left movement?
b) Explain the concept of critical theory.

Q.5 Answer the following question in detail (Any One) **16**

Explain Karl Mark's idea of Communist social structure

SLR-CK-22

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Indian Federalism

Day & Date: Thursday, 23-02-2022 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) केंद्र आणि प्रांतामध्ये कायदेविषयक अधिकारांची विभागणी ——— या कायद्याने झाली.
अ) भारत सरकार कायदा, 1935 ब) भारत सरकार कायदा, 1919
क) भारत सरकार कायदा, 1892 ड) भारत सरकार कायदा, 1861

2) राज्यघटनेतील ——— कलमामध्ये केंद्र राज्य आर्थिक संबंधाची तरतूद केली आहे.
अ) कलम 260 ते 263 ब) कलम 264 ते 307
क) कलम 308 ते 315 ड) कलम 316 ते 330

3) सरकारिया आयोग ——— साली गठीत करण्यात आला.
अ) 1981 ब) 1982
क) 1983 ड) 1984

4) स्थानिक स्वराज्य संस्था हा विषय ——— यादीमध्ये समाविष्ठ केला आहे.
अ) केंद्र यादी ब) राज्ययादी
क) समवर्ती यादी ड) यापैकी नाही

5) उर्वरित अधिकारांवर कायदे करण्याचा अधिकार कोणाचा आहे?
अ) केंद्र सरकार ब) राज्यसरकार
क) सर्वोच्च न्यायालय ड) यापैकी नाही

6) राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमात आंतरराज्यीय पाण्याच्या निर्णयाची तरतूद आहे.
अ) 261 ब) 262
क) 263 ड) 264

7) 280 कलमा अंतर्गत तयार करण्यात आलेला वित्त आयोग केंद्राला सल्ला देते.
अ) आर्थिक आणीबाणी घोषित करणे
ब) केंद्र आणि राज्यातील करांच्या वितरणाबाबत
क) राष्ट्रीय आणीबाणी घोषित करणे
ड) नियोजन आयोगाच्या नियक्ती बाबत

8) संविधानाच्या कलम ——— नुसार संसदेचा राष्ट्रीय हिताच्या दृष्टीकोनातून केंद्रसरकार व राज्यसरकार यांच्या उपयुक्त ठरणाऱ्या सेवा निर्माण करण्याचा अधिकार दिलेला आहे.
अ) कलम 213 ब) कलम 123
क) कलम 312 ड) कलम 231

9) ––– यादी मध्ये नमूद केलेल्या विषयांवर केंद्र आणि राज्य सरकार दोन्ही कायदे करू शकतात.
अ) केंद्र यादी	ब) राज्य यादी
क) समवर्ती सूची	ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

10) खालीलपैकी कोणत्या सरकारचे दोन किंवा अधिक स्तर आहेत?
अ) साम्यवादी सरकार	ब) आघाडी सरकार
क) संघराज्य सरकार	ड) एकात्म सरकार

11) खालीलपैकी कोणते संघराज्याचे वैशिष्ट् नाही.
अ) सरकाराचे दोन स्तर
ब) सरकारचे वेगवेगळे स्तर समान नागरिकांवर शासन चालवता
क) सर्वोच्य न्यायालयायाची तरतूद
ड) वरीलपैकी एकही नाही

12) खालीलपैकी कोणता विषय समवर्ती यादीत येतो.
अ) संरक्षण	ब) शेती
क) विवाह	ड) चलन

13) कोणत्या कालखंडात देशातील अनेक राज्यांमध्ये प्रादेशिक राजकीय पक्षांचा उदय झाला.
अ) 1990 नंतरच कालखंड	ब) 2000 नंतरच कालखंड
क) 1980 नंतरच कालखंड	ड) 1970 नंतरच कालखंड

14) संघराज्य व्यवस्थेतील महसुलाच्या स्त्रोताबाबत काय बरोबर आहे.
अ) राज्याकडे कोणतेही आर्थिक शक्ती किंवा महसूलाचे स्वतंत्र स्त्रोत नाहीत
ब) राज्ये महसूल किंवा अनुदानासाठी पूर्णतः केंद्रावर अवलंबून असतात
क) सरकारच्या प्रत्येक स्तरासाठी आर्थिक अधिकार हे सुनेच्श्रीत केले आहे
ड) राज्यांना आर्थिक स्वायत्तता नाही

15) खालीलपैकी कोणता विषय राज्य यादीत समाविष्ट नाही.
अ) पोलीस	ब) राष्ट्रीय संरक्षण
क) शिक्षण	ड) शेती

16) भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमात भारत हे राज्यांचे संघ आहे असा उल्लेख आहे.
अ) कलम – 4	ब) कलम – 1
क) कलम – 3	ड) कलम – 2

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) एकात्म शासन व्यवस्था म्हणजे काय?
2) केंद्र राज्य प्रशासकीय संबंधाचे उदाहरण द्या.
3) केंद्राकर्षी संघराज्यात्मक व्यवस्था म्हणजे काय?
4) केंद्र सरकारचे उत्पन्नाचे स्तोत्र सांगा.
5) राज्यसूची म्हणजे काय?
6) राज्य स्वायत्ततेच्या मागणीची उदाहरण द्या.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**

1) संघराज्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
2) GST आणि केंद्र–राज्य संबंध
3) केंद्र–राज्य संबंधात राज्यपालाची भूमिका
4) संघराज्याचे घटनात्मक तरतूद

प्र.4 केंद्र राज्यामधील कायदेविषयक संबंधाची चर्चा करा. **16**

किंवा

प्रादेशिक राजकीय पक्षांचा उदय आणि त्यांच्या संघराज्य प्रक्रियेवरील प्रभाव स्पष्ट करा.

प्र.5 भारतीय संघराज्यातील केंद्रीकरणाच्या संदर्भातील आधुनिक प्रवाहांचे परीक्षण करा. **16**

SLR-CK-22

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Indian Federalism

Day & Date: Thursday, 23-02-2022 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions. **16**

1) Legislative powers between the centre and provinces are divided by _____.
a) Govt, of India Act, 1935 b) Govt, of India Act, 1919
c) Govt, of India Act,1892 d) Govt, of India Act,1861

2) In which Article of Indian centre-State financial relations mentioned in Constitution?
a) Article 260 to 263 b) Article 264 to 307
c) Article 308 to 315 d) Article 316 to 330

3) In which year justice R.C. Sarkaria Commission established?
a) 1981 b) 1982
c) 1983 d) 1984

4) Local Government is Subject of the _____.
a) Union List b) State List
c) Concurrent List d) None of the above

5) Who has the power to make lows to residuary subjects?
a) Union Government b) State Government
c) Supreme Court d) None of the above

6) Which Article of the Constitution provides for the adjudication of inter-state water-disputes?
a) 261 b) 262
c) 263 d) 264

7) The finance commission created under article 280 advices the centre
a) To declare financial emergency
b) Regarding the distribution of taxes between the centre and States.
c) To declare National emergency
d) Regarding the appointment of planning commission

8) _____ Article of Indian Constitution gives right to Parliament to take decision about to create services which are useful to Central and State Government from the point of view of national benefit.
a) Article 213 b) Article 123
c) Article 312 d) Article 231

9) In _____ list Both the Union and the state government can make laws on the subjects mentioned
a) Union List b) State List
c) Concurrent List d) None of above

10) Which of the following government has two or more levels?
a) Communist Government
b) Coalition Government
c) Federal Government
d) Unitary Government

11) Which of the following is not a feature of federalism?
a) Two or more levels of government
b) Different tiers of Government govern the same Citizens
c) Supreme Court
d) None of the above

12) Which of the following subjects falls under the Concurrent list?
a) Defence
b) Agriculture
c) Marriage
d) Currency

13) Which period saw the rise of regional political parties in many states of the country?
a) Period after 1990
b) Period after 2000
c) Period after 1980
d) Period after 1970

14) What is true regarding sources of revenue in federal system?
a) State have no financial power or independent sources of revenue.
b) States are dependent for revenue or funds on the central government.
c) Sources of Revenue for each level of government are clearly specified to ensure its financial autonomy.
d) State have no Financial Autonomy

15) Which of the following subjects is not included in state list?
a) Law and Order
b) National defence
c) Education
d) Agriculture

16) Which of the following Articles of the Indian Constitution Describes India as a Union of States?
a) Article 4
b) Article 1
c) Article 3
d) Article 2

Q.2 Write short answer (any Four) **16**
a) What is Unitary Government System?
b) Give an example of administrative relation of State and Centre.
c) What is Centripetal Federal System?
d) State the centre's financial sources.
e) What is State List?
f) Give an example of Demand of State Autonomy

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**
a) Types of Federalism
b) GST & Central State Relations
c) Role of Governor in Centre- State Relations
d) Constitutional Provision of Federalism

Q.4 Discuss the Legislative relations between State and Centre. **16**

OR

Explain the emergence of regional political parties and their impact on Federal Process.

Q.5 Critically evaluate the recent trends of centralization in Indian Federal system. **16**

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Foreign Policy & Diplomacy

Day & Date: Thursday, 23-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **16**

1) ––– हे देशाचे परराष्ट्र धोरण राबविण्याची प्रक्रिया होय.
अ) राजनय ब) प्रचार
क) कायदा ड) राजकारण

2) युनोचे (UNO) खालीलपैकी ––– हे वैशिष्टय आहे.
अ) वैश्विक सदस्यत्व ब) बहुउद्येशीय संघटना
क) बहुपक्षीयता ड) वरीलपैकी सर्व

3) शस्त्रास्त्रांच्या विक्रीमुळे ––– राष्ट्राला मृत्यूचा व्यापारी असे म्हटले जाते.
अ) फ्रान्स ब) इंग्लंड
क) जपान ड) अमेरिका

4) निशस्त्रीकरण याचा उद्येश ––– आहे.
अ) सैनिकी शक्तीचा कपात करणे ब) शस्त्रास्त्र स्पर्धा टाळणे
क) शस्त्र नियंत्रण करणे ड) वरीलपैकी सर्व

5) सुरक्षा परिषदेच्या अस्थायी सभासदांची मुदत ––– वर्षे आहे.
अ) पाच ब) दोन
क) सात ड) चार

6) प्रचाराचा सकारात्मक अर्थ –––.
अ) एकात्मता निर्माण करता येते
ब) लोकमत जागृत करता येते
क) विचारांना विशिष्ट वळण लावता येते
ड) वरीलपैकी सर्व

7) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाचे मुख्यालय ––– येथे आहे.
अ) स्विझर्लांड ब) कोलंबो
क) हेग ड) किव

8) युनोच्या (UNO) नियम, स्वरूप, उद्येशाची संहिता यास ––– म्हणतात.
अ) संविधान ब) कलम
क) चार्टर ड) कायदा

9) संयुक्त राष्ट्र संघाची स्थापना ––– साली झाली.
अ) 23 ऑक्टोंबर 1945 ब) 24 ऑक्टोंबर 1945
क) 25 ऑक्टोंबर 1945 ड) 26 ऑक्टोंबर 1945

10) वुड्रो विल्सन यांनी ––– सिध्दांताचे समर्थन केले आहे.
अ) वास्तववाद ब) आदर्शवाद
क) साम्यवाद ड) निराशावाद

11) आंतरराष्ट्रीय राजकारणात ––– सतत संघर्ष असतो.
अ) सत्तेसाठी ब) हक्कासाठी
क) राजकारणासाठी ड) राजनयासाठी

12) प्राचीन काळापासून युध्द आणि परस्पर संघर्ष टाळण्यासाठी ––– चा वापर होत आला आहे.
अ) युध्द ब) शांतता
क) राजनय ड) सत्ता

13) आंतरराष्ट्रीय राजकारणात दुसऱ्या महायुध्दानंतर जागतिक राजकरणात ––– व ––– या महासत्तांचा उदय झाला.
अ) अमेरिका व चीन ब) अमेरिका व रशिया
क) अमेरिका व जपान ड) रशिया व चीन

14) राष्ट्रीय सत्तेच्या भौगोलिक घटकांत ––– समावेश होत नाही.
अ) हवामान ब) स्थान
क) तंत्रज्ञान ड) आकार

15) निर्णयग्राही दृष्टीकोन ––– नावाशी संबंधित आहे.
अ) सुगंन एफ. एल ब) रिचर्ड स्त्रायडर
क) महात्मा गांधी ड) मार्तन कपलान

16) जागतिक युध्दाचा कालखंड ––– हा आहे.
अ) 1945 ते 1948 ब) 1991 ते 2015
क) 1920 ते 1945 ड) 1980 ते 1990

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**
1) सत्ता व्यवस्थापनाचे साधन कोणते?
2) अलिप्ततावादी चळवळ म्हणजे काय?
3) निशस्त्रीकरण म्हणजे काय?
4) वास्तववादी सिध्दांत स्पष्ट करा.
5) अणूशक्ती आयोगाच्या जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.
6) भारत व अमेरिका अणुकरारातील तरतुदी.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**
1) शाश्वत विकासाचे घटक स्पष्ट करा.
2) मानवी अधिकारांच्या जाहिरनाम्याची वैशिष्टये.
3) शांतता चळवळ म्हणजे काय. त्यामध्ये असणाऱ्या दोन बाजू कोणत्या?
4) आदर्शवादी सिध्दांताची वैशिष्टये स्पष्ट करा.

प्र.4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) **16**
1) भारतीय परराष्ट्र धोरण स्पष्ट करा.
2) राजनयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.5 आंतरराष्ट्रीय राजकारण म्हणजे काय? त्याचे स्वरूप सविस्तर लिहा. **16**

SLR-CK-23

Seat No.	

Set P

M.A. (Political Science) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Foreign Policy & Diplomacy

Day & Date: Thursday, 23-02-2023 Max. Marks: 80
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions. **16**

1) _____ is the procedure to run nation's foreign policy
a) Diplomacy b) Campaign
c) Law d) Politics

2) _____ is the feature of UNO.
a) Universal membership b) Multi-purpose organization
c) Multi-party d) All of the above

3) _____ nations are called businessmen of death for selling arms.
a) France b) England
c) Japan d) America

4) ______ is the objective disarmament
a) To reduce soldier power b) To avoid arm competition
c) To control arms d) All of the above

5) The tenure of the non-permanent member of Security Council is
a) 5 b) 2
c) 7 d) 4

6) _____ is the positive meaning of campaign.
a) to create unity
b) To create public opinion
c) To turn thoughts in particular way
d) All of the above

7) The head office of International Court of Justice is in _____.
a) Switzerland b) Colombo
c) Hague d) Kiev

8) UNO's draft of rules and objectives is called
a) Constitution b) Article
c) Charter d) Law

9) United Nation Organization (UNO) was established in _____.
a) 23 Oct. 1945 b) 24 Oct. 1945
c) 25 Oct. 1945 d) 26 Oct. 1945

10) Woodrow Wilson supported _____ theory.
a) Realism b) Idealism
c) Communism d) Pessimism

11) There is constant struggle in international politics for _____.
a) Power b) Rights
c) Politics d) Diplomacy

12) To avoid war and struggle _____is being used from ancient times.
a) War b) Peace
c) Diplomacy d) Power

13) In international politics after World War II _____ and _____ superpowers have emerged.
a) America, China b) America,Russia
c) America, Japan d) Russia, China

14) _____ is not included in geographical elements of National Power.
a) Climate b) Place
c) Technology d) Size

15) Decision Making Approach is related with _____.
a) Sugan F. L. b) Richard Stryder
c) Mahatma Gandhi d) Marthan Kaplan

16) _____ is the period of World War.
a) 1945-48 b) 1991-2015
c) 1920-1945 d) 1980-1990

Q.2 Write short answer. (any Four) **16**
a) What is the means of management of power?
b) What is meant by non-alignment movement?
c) What is meant by disarmament?
d) Explain the realist theory.
e) Explain the responsibility of atomic energy commission.
f) Provisions of atomic treaty between India and America

Q.3 Answer the following question (Any Two) **16**
a) Explain the elements of sustainable development.
b) Features of manifesto of Human Rights.
c) What is meant by peace movement? What are the two sides involved in it?
d) Explain the features of idealistic theory.

Q.4 Answer the following question in detail (Any One) **16**
a) Explain the foreign policy of India.
b) Explain the nature of Diplomacy

Q.5 Answer the following question in detail. **16**
What is meant by International Politics and write in detail about its nature.